

ZAKON O NASLJEĐIVANJU

(Urednički pročišćeni tekst, »Narodne novine« broj 48/03, 163/03, 35/05 - Zakon o obveznim odnosima, 127/13 i 33/15)

Napomena: sukladno odredbama članka 1164. Zakona o obveznim odnosima (Nar. nov., br. 35/05), danom stupanja na snagu toga Zakona prestaju važiti odredbe članka 116. - 121. Zakona o nasljeđivanju (Nar. nov., br. 48/03 i 163/03).

D I O P R V I

OPĆE ODREDBE

Članak 1.

- (1) Ovim se Zakonom uređuje pravo nasljeđivanja.
- (2) Ovim se Zakonom uređuju pravila po kojima sud, druga tijela i ovlaštene osobe postupaju u nasljednim stvarima.

Članak 2.

- (1) Sve su fizičke osobe pod istim pretpostavkama ravnopravne u nasljeđivanju.
- (2) Stranci su, pod pretpostavkom uzajamnosti, u nasljeđivanju ravnopravni s državljanima Republike Hrvatske. Uzajamnost se predmnijeva, dok se suprotno ne utvrdi na zahtjev osobe koja u tome ima pravni interes.

Članak 3.

- (1) Nasljeđuje se zbog smrti fizičke osobe i u trenutku njezine smrti.
- (2) Svaku se fizičku osobu može naslijediti.

Članak 4.

- (1) Umrлу fizičku osobu (ostavitelja) nasljeđuje onaj koji je njezinom smrću stekao nasljedno pravo (nasljednik).
- (2) Svaka je osoba sposobna naslijediti ako zakonom nije što drugo određeno.
- (3) Nasljedno se pravo stječe po odredbama ovoga Zakona, a na temelju oporuke ili na temelju zakona.
- (4) Nasljedno se pravo stječe u trenutku ostaviteljeve smrti. Stjecatelj nasljednog prava može ga se po odredbama ovoga Zakona odreći, pa će se uzeti kao da ga nikada nije niti stekao.

Članak 5.

- (1) Tko je naslijedio neku osobu, njezin je sveopći pravni sljednik.
- (2) Ostaviteljevom smrću prelazi njegova ostavina na nasljednika, čime postaje njegovo nasljedstvo.
- (3) Ostavina se sastoji od svega što je bilo ostaviteljevo u trenutku njegove smrti, osim onoga što se ne može naslijediti zbog svoje pravne naravi ili po zakonu. No, nije ostavina ono što je tuđi udio u zajedničkoj imovini ili što netko u trenutku ostaviteljeve smrti stekne na posebnom pravnom temelju.

Članak 6.

Smrću ostavitelja koji nema nasljednika ostavina prelazi na općinu, odnosno grad određene ovim Zakonom, koji time dobivaju jednak položaj kao da su ostaviteljevi nasljednici, čega se oni ne mogu odreći.

Članak 7.

- (1) Svatko je ovlašten da za slučaj svoje smrti oporukom odredi sebi nasljednika, a i da pravo svojega nasljednika ograniči i optereti, na način i u granicama određenima ovim Zakonom.
- (2) Zbog zaštite opravdanih interesa članova uže obitelji ovim se Zakonom određuje koja prava glede ostavine pripadaju članovima uže obitelji, makar i protiv ostaviteljeve volje, te se postavljaju granice oporučnim i drugim raspolaganjima za slučaj smrti.

D I O D R U G I

PRAVNI TEMELJ NASLJEĐIVANJA

G l a v a p r v a

NASLJEĐIVANJE NA TEMELJU ZAKONA

Zakonski nasljednici

Članak 8.

- (1) Na temelju zakona ostavitelja nasljeđuju svi njegovi potomci, njegova posvojčad i njihovi potomci, njegov bračni drug, njegovi roditelji, njegovi posvojitelji, njegova braća i sestre i - njihovi potomci, njegovi djedovi i bake i njihovi potomci, i njegovi ostali predci.
- (2) Na temelju zakona ostavitelja nasljeđuje i njegov izvanbračni drug koji je u pravu nasljeđivanja izjednačen s bračnim. Izvanbračnom zajednicom u smislu ovoga Zakona smatra se životna zajednica neudane žene i neoženjenog muškarca koja je trajala dulje vrijeme a prestala ostaviteljevom smrću, pod uvjetom da su bile ispunjene pretpostavke koje se traže za valjanost braka.
- (3) Osobe iz stavka 1. ovoga članka nasljeđuju po nasljednim redovima.
- (4) Nasljednici bližega nasljednog reda isključuju iz nasljedstva osobe daljnjeg nasljednog reda.

I. NASLJEDNI REDOVI

1. Prvi nasljedni red

Ostaviteljevi potomci i bračni drug

Članak 9.

- (1) Ostavitelja nasljeđuju prije svih njegova djeca i njegov bračni drug.
- (2) Osobe iz stavka 1. ovoga članka nasljeđuju na jednake dijelove.

Pravo predstavljanja

Članak 10.

Dio ostavine koji bi pripao prije umrlom djetetu da je nadživjelo ostavitelja nasljeđuju njegova djeca, ostaviteljevi unuci, na jednake dijelove, a ako je neki od unuka umro prije ostavitelja, onda dio koji bi njemu pripao da je bio živ u času ostaviteljeve smrti nasljeđuju -

njegova djeca, praunuci ostaviteljevi, na jednake dijelove, i tako redom sve dokle ima ostaviteljevih potomaka.

2. Drugi nasljedni red

Ostaviteljevi roditelji i bračni drug

Članak 11.

- (1) Ostavitelja koji nije ostavio potomke nasljeđuju njegovi roditelji i njegov bračni drug.
- (2) Ostaviteljevi roditelji nasljeđuju jednu polovicu ostavine na jednake dijelove, a drugu polovicu ostavine nasljeđuje ostaviteljev bračni drug.
- (3) Ako su oba roditelja umrla prije ostavitelja, bračni drug nasljeđuje cijelu ostavinu.
- (4) Ako iza ostavitelja nije ostao bračni drug, ostaviteljevi roditelji nasljeđuju cijelu ostavinu na jednake dijelove.
- (5) Ako je jedan ostaviteljev roditelj umro prije ostavitelja, dio ostavine koji bi mu pripao da je nadživio ostavitelja nasljeđuje drugi roditelj.

Ostaviteljeva braća i sestre i njihovi potomci

Članak 12.

- (1) Ako je jedan ostaviteljev roditelj umro prije ostavitelja koji nije ostavio bračnog druga, dio ostavine koji bi mu pripao da je nadživio ostavitelja nasljeđuju njegova djeca (ostaviteljeva braća i sestre), njegovi unuci i praunuci i njegovi daljnji potomci, po pravilima za slučaj kad ostavitelja nasljeđuju njegova djeca i ostali potomci.
- (2) Ako su oba ostaviteljeva roditelja umrla prije ostavitelja koji nije ostavio bračnog druga, dio ostavine koji bi svakome od njih pripao da je nadživio ostavitelja nasljeđuju potomci, kako je određeno u stavku 1. ovoga članka.
- (3) U svim slučajevima ostaviteljeva braća i sestre samo po ocu nasljeđuju na jednake dijelove očev dio ostavine, braća i sestre samo po majci nasljeđuju na jednake dijelove majčin dio, a braća i sestre nasljeđuju na jednake dijelove s braćom i sestrama po ocu očev dio, a s braćom i sestrama po majci majčin dio.

Ako je jedan roditelj umro bez potomstva

Članak 13.

Ako je jedan ostaviteljev roditelj umro prije ostavitelja koji nije ostavio bračnog druga, a nije ostavio nijednog potomka, dio ostavine koji bi mu pripao da je nadživio ostavitelja nasljeđuje drugi roditelj, a ako je i ovaj umro prije ostavitelja koji nije ostavio bračnog druga, njegovi potomci nasljeđuju ono što bi pripalo i jednom i drugom roditelju, kako je određeno u članku 12. ovoga Zakona.

3. Treći nasljedni red

Ostaviteljevi djedovi i bake

Članak 14.

- (1) Ostavitelja koji nije ostavio ni potomke, ni bračnog druga, ni roditelje, niti su ovi ostavili nekog potomka, nasljeđuju njegovi djedovi i bake.
- (2) Jednu polovicu ostavine nasljeđuju djed i baka s očeve strane, a drugu polovicu djed i baka s majčine strane.

Prava djeda i bake iste loze

Članak 15.

- (1) Djed i baka iste loze nasljeđuju na jednake dijelove.
- (2) Ako je neki od ovih predaka jedne loze umro prije ostavitelja, dio ostavine koji bi mu pripao da je nadživio ostavitelja nasljeđuju njegova djeca, njegovi unuci i njegovi daljnji potomci, po pravilima za slučaj kad ostavitelja nasljeđuju njegova djeca i ostali potomci.
- (3) U svemu ostalome za nasljedno pravo djeda i bake jedne loze i njihovih potomaka vrijede pravila po kojima nasljeđuju ostaviteljevi roditelji i njihovi potomci.

Ako su djed i baka jedne loze umrli bez potomstva

Članak 16.

Ako su djed i baka jedne loze umrli prije ostavitelja, a nisu ostavili nijednog potomka, dio ostavine koji bi im pripao da su nadživjeli ostavitelja nasljeđuju djed i baka druge loze, - njihova djeca, njihovi unuci i njihovi daljnji potomci, kako je određeno u članku 15. ovoga Zakona.

4. Četvrti nasljedni red

Pradjedovi i prabake

Članak 17.

- (1) Ostavitelja koji nije ostavio ni potomke ni roditelje, niti su ovi ostavili nekog potomka, ni bračnog druga, ni djeda i baku, niti su ovi ostavili nekog potomka, nasljeđuju njegovi pradjedovi i prabake.
- (2) Jednu polovicu nasljeđuju pradjedovi i prabake s očeve strane, a drugu polovicu nasljeđuju pradjedovi i prabake s majčine strane.

Članak 18.

- (1) Od dijela koji pripada ostaviteljevim pradjedovima i prabakama s očeve strane jednu polovicu nasljeđuju na jednake dijelove roditelji njegova djeda po ocu, a drugu polovicu roditelji njegove bake po ocu.
- (2) I pradjedovi i prabake s majčine strane nasljeđuju na način određen u stavku 1. ovoga članka dio koji im pripada.
- (3) Ako nema koga od tih predaka, dio koji bi mu pripao da je živ nasljeđuje predak koji mu je bio bračni drug.
- (4) Ako nema jednog para tih predaka, dijelove koji bi im pripali da su živi nasljeđuje drugi par iste loze.
- (5) Ako nema pradjedova i prabaka jedne loze, dio ostavine koji bi im pripao da su živi nasljeđuju pradjedovi i prabake druge loze.

5. Ostali nasljedni redovi

Ostali predci

Članak 19.

Iza pradjedova i prabaka ostavitelja nasljeđuju daljnji njegovi predci, redom, po pravilima po kojima nasljeđuju njegovi pradjedovi i njegove prabake.

Ošasna ostavina

Članak 20.

- (1) Ostaviteljeve nekretnine i s njima izjednačena prava prelaze na općinu, odnosno grad na čijem se području nalaze.
- (2) Pokretnine i s njima izjednačena prava prelaze na općinu, odnosno grad gdje je ostavitelj u trenutku smrti imao prebivalište na području Republike Hrvatske.
- (3) Ako ostavitelj u trenutku smrti nije imao prebivalište na području Republike Hrvatske, a imao je boravište, pokretnine i s njima izjednačena prava prelaze na općinu, odnosno grad gdje je ostavitelj u trenutku smrti imao boravište na području Republike Hrvatske.
- (4) Ako ostavitelj u trenutku smrti na području Republike Hrvatske nije imao ni prebivalište niti boravište, pokretnine i s njima izjednačena prava prelaze na općinu, odnosno grad gdje je ostavitelj u trenutku smrti bio upisan u knjigu državljana Republike Hrvatske.

II. POSEBNE odredbe za neke nasljednike

1. Potomci

Članak 21.

Djeca rođena izvan braka i njihovi potomci imaju ista nasljedna prava kao i bračna djeca i - njihovi potomci.

2. Posvojčad u slučaju srodničkog posvojenja

Članak 22.

- (1) Srodničkim posvojenjem međusobno stječu posvojitelj i njegovi srodnici s jedne strane, te posvojčice i njegovi potomci s druge strane, pravo zakonskog nasljeđivanja.
- (2) Srodničkim posvojenjem prestaje međusobno pravo zakonskog nasljeđivanja između posvojčeta i njegovih krvnih srodnika.
- (3) Ako dijete posvoji maćeha ili očuh, ne prestaje nasljedno pravo između posvojčeta i roditelja koji je u braku s posvojiteljem, te krvnih srodnika tog roditelja.

3. Posvojčad u slučaju roditeljskog posvojenja

Članak 23.

- (1) Roditeljskim posvojenjem stječu međusobno posvojitelj i posvojčice pravo zakonskog nasljeđivanja krvnih srodnika u ravnoj lozi, tako da posvojčice i posvojčetrovi potomci imaju prema posvojitelju nasljedna prava kao da su posvojiteljeva djeca, odnosno daljnji posvojiteljevi potomci, a posvojitelj i njegovi predci imaju prema posvojčetu i njegovim potomcima jednaka nasljedna prava kao da je posvojitelj posvojčetu roditelj, a posvojiteljevi predci da su posvojčetrovi predci.
- (2) Posvojčice iz roditeljskog posvojenja i njegovi potomci ne nasljeđuju na temelju zakona posvojiteljeve pobočne srodnike, njegova bračnog druga, a ni njegovu posvojčad koja su to na temelju roditeljskog posvojenja, kao ni potomke takve posvojčadi.
- (3) Roditeljskim posvojenjem prestaju međusobna prava nasljeđivanja posvojčeta i njegovih krvnih srodnika. Iznimno od toga, roditeljskim se posvojenjem ne dira u nasljedno pravo posvojčeta i njegovih potomaka prema posvojčetrovu roditelju koji je u braku s posvojiteljem, te krvnim srodnicima tog roditelja.

Članak 24.

Posvojčice i njegovi potomci ne mogu naslijediti posvojitelja ako je posvojitelj podnio zahtjev za prestanak posvojenja, a nakon njegove smrti, na zahtjev zainteresirane osobe nastavi se postupak pa se utvrdi opravdanost zahtjeva.

4. Bračni i izvanbračni drug

Članak 25.

(1) Pravo nasljeđivanja između bračnih drugova prestaje rastavom braka i poništajem braka.

(2) Bračni drug nema pravo na nasljedstvo:

1) ako je ostavitelj podnio tužbu za rastavu ili poništaj braka, odnosno sporazumni zahtjev za rastavu braka, a nakon ostaviteljeve smrti se utvrdi da su bili osnovani;

2) ako njegov brak s ostaviteljem bude proglašen nepostojećim, ili bude poništen poslije ostaviteljeve smrti iz uzroka za čije je postojanje nadživjeli bračni drug znao ili morao znati u vrijeme sklapanja braka,

3) ako je njegova zajednica života s ostaviteljem bila trajno prestala njegovom krivnjom ili u sporazumu s ostaviteljem.

(3) Izvanbračni drug nema pravo na nasljedstvo ako je njegova zajednica života s ostaviteljem bila trajno prestala.

G l a v a d r u g a

NASLJEĐIVANJE NA TEMELJU OPORUKE

I. Pretpostavke valjanosti oporuke

Sposobnost oporučivanja

Članak 26.

(1) Oporuku može napraviti svaka osoba sposobna za rasuđivanje koja je navršila 16 godina života.

(2) Oporuka je ništava ako u vrijeme sastavljanja oporučitelj nije imao 16 godina života ili nije bio sposoban za rasuđivanje. Ako se ne dokaže suprotno, smatrat će se da je oporučitelj u trenutku sastavljanja oporuke bio sposoban za rasuđivanje. Oporučitelj nije bio sposoban za rasuđivanje ako u tom trenutku nije bio u stanju shvatiti značenje svojeg očitovanja i njegove posljedice, ili nije bio u stanju vladati svojom voljom toliko da postupa u skladu s tim značenjem.

(3) Gubitak sposobnosti za rasuđivanje koji bi nastupio pošto je oporuka napravljena ne utječe na njezinu valjanost.

Poništenje oporuke zbog mana oporučiteljeve volje

Članak 27.

(1) Oporuka će se na zahtjev poništiti ako je oporučitelj bio natjeran prijetnjom ili silom da je napravi ili se odlučio napraviti je zbog toga što je bio prevaren ili što se nalazio u zabludi.

(2) Prijetnja, sila ili prijevara razlog su za poništenje oporuke i kad potječu od treće osobe.

(3) Raspolaganja oporukom poništiti će se na zahtjev i ako je oporučitelj bio u zabludi o činjenicama koje su pobudile oporučitelja da učini ta raspolaganja.

(4) Ako su samo neke oporučne odredbe napravljene pod prijetnjom ili silom, zbog prijevare, ili u zabludi, to ne povlači za sobom nevaljanost i ostalih odredaba ako one mogu opstati bez te odredbe.

Članak 28.

(1) Poništenje oporuke ili pojedinih njezinih odredaba zbog prijetnje ili sile, prijevara ili zablude, može zahtijevati samo osoba koja za to ima pravni interes, i to u roku od godinu dana od kada je doznala za postojanje uzroka nevaljanosti, ali najkasnije za deset godina od proglašenja oporuke.

(2) Rok od godinu dana ne može početi teći prije proglašenja oporuke.

(3) Prema osobi koja je prouzročila mane oporučiteljeve volje, ili je za njih znala ili morala znati, poništenje oporuke može se zahtijevati u roku od 20 godina od dana proglašenja oporuke.

Oblik oporuke kao pretpostavka valjanosti

Članak 29.

(1) Valjana je ona oporuka koja je napravljena u obliku utvrđenom zakonom i uz pretpostavke predviđene zakonom.

(2) Svatko može u redovitim okolnostima oporučiti u bilo kojem od zakonom predviđenih oblika.

(3) Zbog nedostatka u obliku poništenje oporuke može zahtijevati nakon otvaranja nasljedstva samo osoba koja za to ima pravni interes, i to u roku od godinu dana od kada je saznala za oporuku, a najdulje za 10 godina od proglašenja oporuke. Rok od godinu dana ne može početi teći prije proglašenja oporuke.

II. Oblici oporuke

1. Privatne oporuke

Vlastoručna oporuka

Članak 30.

(1) Oporuka je valjana ako ju je oporučitelj vlastoručno napisao i ako ju je potpisao.

(2) Za valjanost vlastoručne oporuke nije nužno, ali je korisno, da su u njoj naznačeni mjesto i datum kad je sastavljena.

Pisana oporuka pred svjedocima

Članak 31.

(1) Oporučitelj koji zna i može čitati i pisati može sastaviti oporuku tako što će za ispravu, bez obzira tko ju je sastavio, izjaviti pred dva istodobno nazočna svjedoka da je to njegova oporuka te je pred njima potpisati.

(2) Svjedoci će se potpisati na samoj oporuci, a korisno je da se naznači njihovo svojstvo svjedoka, kao i druge okolnosti koje bi mogle koristiti njihovom lakšem pronalaženju.

2. Javna oporuka

Članak 32.

(1) Svatko može valjano oporučiti u obliku javne oporuke, a osoba koja ne može ili ne zna čitati ili se ne može potpisati može u redovitim okolnostima oporučiti samo u obliku javne oporuke.

(2) Javnu oporuku na oporučiteljev zahtjev sastavljaju u Republici Hrvatskoj sudac općinskog

suda, sudski savjetnik u općinskom sudu ili javni bilježnik, a u inozemstvu konzularni odnosno diplomatsko-konzularni predstavnik Republike Hrvatske (ovlaštena osoba).

(3) Ovlaštena osoba oporuku sastavlja prema kazivanju oporučitelja.

(4) Sastavljenu oporuku ovlaštena osoba pročitati će oporučitelju, objasniti mu pravne posljedice oporučnog raspolaganja i dati mu da pred njom oporuku potpiše.

(5) O svim radnjama iz prethodnog stavka ovlaštena osoba će u samoj ispravi o sastavljanju oporuke sačiniti zapisnik kojim će potvrditi da su sve te radnje poduzete. Ovaj zapisnik potpisuju oporučitelj i ovlaštena osoba.

(6) Ako oporučitelj nije u stanju potpisati oporuku odnosno zapisnik, navest će razlog ovlaštenoj osobi koja će to zabilježiti na oporuci i zapisniku. Oporučitelj može zatražiti od neke druge osobe da ga potpiše na oporuci i zapisniku.

Javna oporuka ako je oporučitelj nije u stanju pročitati

Članak 33.

(1) U slučaju da oporučitelj nije u stanju pročitati oporuku koju mu je sastavila ovlaštena osoba, ova će je pročitati oporučitelju u nazočnosti dvaju svjedoka koji razumiju jezik na kojem je oporuka sastavljena, nakon čega će oporučitelj u njihovoj nazočnosti potpisati oporuku ili staviti na nju svoj rukoznak, pošto izjavi da je to njegova oporuka.

(2) Svjedoci će se potpisati na samoj oporuci.

(3) O svim radnjama iz prethodnog stavka ovlaštena osoba će u samoj ispravi o sastavljanju oporuke sačiniti zapisnik kojim će potvrditi da su sve te radnje poduzete. Ovaj zapisnik potpisuju oporučitelj, svjedoci i ovlaštena osoba.

Predaja oporuke na čuvanje

Članak 34.

(1) Oporučitelj može svoju oporuku sam čuvati, ili je povjeriti na čuvanje kojoj drugoj fizičkoj ili pravnoj osobi.

(2) Ako oporučitelj želi povjeriti svoju oporuku na čuvanje sudu, javnom bilježniku ili u inozemstvu konzularnom, odnosno diplomatsko-konzularnom predstavniku Republike Hrvatske, taj ju je dužan primiti na čuvanje bez obzira tko je oporuku sastavio, te postupiti pritom po pravilima ovoga Zakona (članak 167.).

Svjedoci pisane oporuke pred svjedocima i javne oporuke

Članak 35.

(1) Pri sastavljanju pisane oporuke pred svjedocima (članak 31.) i javne oporuke (članak 33.) svjedoci mogu biti punoljetne osobe kojima nije oduzeta poslovna sposobnost i koje znaju i mogu čitati i pisati.

(2) Ne mogu biti svjedoci pri sastavljanju pisane oporuke pred svjedocima ni javne oporuke, niti oporuku sastaviti po oporučiteljevu kazivanju u svojstvu ovlaštene osobe: oporučiteljevi potomci, njegova posvojčad i njihovi potomci, njegovi predci i posvojitelji, njegovi srodnici u pobočnoj lozi do zaključno četvrtog stupnja, bračni drugovi svih tih osoba ni oporučiteljev bračni drug.

Raspolaganja u korist ovlaštene osobe, svjedoka i njihovih bližih srodnika

Članak 36.

Ništave su oporučne odredbe kojima se nešto ostavlja osobi koja je oporuku sastavila, svjedocima pri njezinu sastavljanju, njihovim bračnim drugovima, njihovim precima, - njihovim potomcima, njihovim srođnicima u pobočnoj lozi do zaključno četvrtog stupnja srodstva i bračnim drugovima svih tih osoba.

3. Oporuka u izvanrednim okolnostima

Usmena oporuka

Članak 37.

(1) Oporučitelj može očitovati svoju posljednju volju usmeno pred dva istodobno nazočna svjedoka samo u izvanrednim okolnostima zbog kojih nije u stanju oporučiti ni u jednom drugom valjanom obliku.

(2) Usmena oporuka prestaje vrijediti kad protekne 30 dana od prestanka izvanrednih okolnosti u kojima je napravljena.

Svjedoci usmene oporuke

Članak 38.

Svjedoci usmene oporuke mogu biti samo osobe koje mogu biti i svjedoci javne oporuke, ali ne moraju znati ni moći čitati ni pisati.

Dužnost svjedoka usmene oporuke

Članak 39.

(1) Svjedoci pred kojima je oporučitelj usmeno očitovao svoju posljednju volju dužni su bez odgode napisati sadržaj oporučiteljeva očitovanja i što prije predati to sudu ili javnom bilježniku na čuvanje, ili ga usmeno ponoviti pred sudom ili javnim bilježnikom iznoseći kada je, gdje i u kojim je prilikama oporučitelj očitovao svoju posljednju volju.

(2) Neispunjenje dužnosti svjedoka iz stavka 1. ovoga članka ne šteti valjanosti usmene oporuke.

Raspolaganja usmenom oporukom u korist svjedoka i njihovih bližih srođnika

Članak 40.

Ništave su odredbe usmene oporuke kojima se ostavlja nešto svjedocima pri njezinu sastavljanju, njihovim bračnim drugovima, njihovim precima, njihovim potomcima, njihovim srođnicima u pobočnoj lozi do zaključno četvrtog stupnja srodstva i bračnim drugovima svih tih osoba.

4. Dokazivanje uništene, izgubljene, skrivene ili zametnute oporuke

Članak 41.

Oporuka uništena slučajem ili radnjom neke druge osobe, izgubljena, skrivena, ili zametnuta, prije ili nakon oporučiteljeve smrti, ali bez njegova znanja proizvest će učinke valjane oporuke ako zainteresirana osoba dokaže da je oporuka postojala, da je uništena, izgubljena, sakrivena ili zametnuta, da je bila sastavljena u obliku propisanom u zakonu i ako dokaže sadržaj onoga dijela oporuke na koji se poziva.

III. Sadržaj oporuke

Članak 42.

- (1) Ostavitelj je ovlašten za slučaj smrti oporukom raspolagati svime čime je bio ovlašten raspolagati i za života, ako nije što posebno propisano.
- (2) Oporučitelj može oporukom proizvesti iste pravne učinke koje je mogao i za života jednostranim očitovanjem svoje volje, ako nije što drugo propisano.
- (3) Oporučitelj može svojom oporukom izazvati samo nasljednopravne učinke koji su predviđeni ovim Zakonom.
- (4) Koliko je oporučitelj u slobodi raspolaganja ograničen u korist članova svoje obitelji, određuju odredbe o nužnom nasljeđivanju ovoga Zakona.

Određivanje nasljednika

Članak 43.

- (1) Oporučitelj može oporukom odrediti jednoga ili više nasljednika.
- (2) Nasljednik na temelju oporuke jest osoba koju je oporučitelj odredio da ga naslijedi u cijelosti ili u razmjernom dijelu.
- (3) Nasljednikom će se smatrati i osoba kojoj su oporukom ostavljeni jedna ili više određenih stvari ili prava, ako se ustanovi da je oporučiteljeva volja bila da mu ta osoba bude nasljednik.

Određivanje zamjenika

Članak 44.

- (1) Oporučitelj može odrediti oporukom osobu kojoj će pripasti nasljedstvo za slučaj da određeni nasljednik umre prije njega, ili da se odrekne nasljedstva, ili da bude nedostojan da naslijedi. Isto vrijedi i za zapise, naloge i ostala raspolaganja.
- (2) Oporučitelj ne može odrediti nasljednika svome nasljedniku ni zapisovniku.

Ostavljanje zapisa

Članak 45.

Oporučitelj može oporukom ostaviti jedan ili više zapisa (legata), ovlašćujući njima neku osobu (zapisovnika, legataru) da od nasljednika ili druge osobe u čiju je korist oporučno raspolagao zahtijeva neko davanje, činjenje, trpljenje ili propuštanje njemu ili nekoj drugoj osobi.

Raspolaganje u dopuštene svrhe i osnivanje zaklade

Članak 46.

- (1) Oporučitelj može oporukom odrediti da se neka stvar ili pravo ili dio ostavine ili cijela ostavina upotrijebi za postignuće neke dopuštene svrhe.
- (2) Ako je oporučitelj odredio osnivanje zaklade i namijenio sredstva za postignuće njezine svrhe, zaklada će nastati kad se ispune pretpostavke određene posebnim propisima o zakladama.

Nalozi i uvjeti

Članak 47.

- (1) Oporučitelj može opteretiti nekom dužnosti osobu kojoj ostavlja neku korist iz ostavine (nalog).
- (2) On može u pojedinim oporučnim odredbama odrediti uvjete ili rokove.

(3) Za nemoguće, nedopuštene i nemoralne uvjete, kao i nerazumljive ili protuslovne, uzet će se da ne postoje.

Članak 48.

(1) Ako je oporučitelj nekome nešto oporukom namijenio uz opterećenje nalogom, taj će se nalog smatrati raskidnim uvjetom, tako da osoba opterećena nalogom gubi ono što joj je namijenjeno ako ne ispuni nalog.

(2) Za nedopuštene i nemoralne naloge uzet će se da ne postoje.

(3) Ako se nalog ne može točno ispuniti, treba mu se ispunjenjem približiti koliko je moguće.

(4) Ako se nalog ne može uopće ispuniti, osoba opterećena nalogom smije zadržati ono što joj je ostavljeno, osim ako iz ostaviteljeve volje ne proizlazi suprotno ili ako svojom krivnjom ne može ispuniti nalog.

(5) Ako je ostavitelj očitovao svoju volju o svrsi kojoj bi ostavina ili nešto iz nje služilo, ali je nije naložio kao dužnost nasljedniku ili osobi kojoj je to oporukom namijenio, oni nisu dužni to rabiti u tu svrhu.

Određenost nasljednika i drugih korisnika

Članak 49.

Nasljednici, zapisovnici i druge osobe kojima su oporukom namijenjene neke koristi dovoljno su određeni ako oporuka sadrži podatke na temelju kojih se može utvrditi tko su oni.

Tumačenje oporuke

Članak 50.

(1) Odredbe oporuke valja tumačiti prema oporučiteljevoj pravoj namjeri.

(2) U dvojbi o pravoj oporučiteljevoj namjeri treba se držati onoga što je povoljnije za oporučnog, a ne zakonskog nasljednika.

(3) U dvojbi o pravoj oporučiteljevoj namjeri treba se držati onoga što je povoljnije za osobu koja je oporukom nečim opterećena.

IV. Pravo na zapis

Osoba opterećena zapisom

Članak 51.

(1) Zapisovnik ima pravo zahtijevati ispunjenje zapisa od osobe koja je oporukom obvezana izvršiti zapis.

(2) Ako je na ispunjenje zapisa obvezano više osoba, svaka odgovara razmjerno dijelu ostavine koji dobiva, osim ako se iz oporuke može zaključiti da je oporučitelj htio da one odgovaraju na drugi način.

(3) Ako je oporučitelj propustio odrediti tko je dužan ispuniti zapis, obveza ispunjenja tereti sve oporučne i zakonske nasljednike, uključujući i nužne, razmjerno njihovim nasljednim dijelovima.

Isplata vjerovnika prije zapisovnika

Članak 52.

Tražbine oporučiteljevih vjerovnika imaju prednost pred pravima zapisovnika da zahtijevaju ispunjenje zapisa.

Umanjenje zapisa i naloga

Članak 53.

- (1) Nitko nije dužan ispuniti zapis preko vrijednosti onoga što je stekao zbog ostaviteljeve smrti.
- (2) Nužni nasljednik nije dužan ispuniti zapise u mjeri u kojoj bi oni umanjivali njegovo nužno nasljedno pravo.
- (3) U mjeri u kojoj mu neki zapis ne bude ispunjen umanjuje se odgovornost zapisovnika tog zapisa za zapise i naloge kojima je on opterećen.

Pravo zapisovnika kada dužnik zapisa ne naslijedi

Članak 54.

- (1) Zapisovnik ima pravo zahtijevati ispunjenje zapisa i kad je osoba koja je po oporuci bila dužna ispuniti zapis umrla prije oporučitelja, ili se odrekla nasljedstva, ili je nedostojna da naslijedi.
- (2) Zapisovnik ima pravo zahtijevati ispunjenje zapisa od osoba iz članka 51. stavka 3. ovoga Zakona, a u slučaju ošasnosti - od općine, odnosno grada koji imaju položaj nasljednika.

Kad pravo zapisovnika utrnjuje

Članak 55.

- (1) Zapis ne proizvodi pravne učinke ako zapisovnik umre prije oporučitelja, ili se odrekne zapisa, ili je nedostojan.
- (2) U tim slučajevima predmet zapisa ostaje osobi koja ga je bila dužna ispuniti, ako iz same oporuke ne proizlazi neka druga oporučiteljeva namjera.

Članak 56.

Zapis ne proizvodi pravne učinke i onda kad je oporučitelj otuđio ili potrošio predmet zapisa ili je taj predmet inače prestao postojati za života oporučiteljeva, ili je slučajno propao nakon - njegove smrti.

Odgovornost zapisovnika za oporučiteljeve dugove

Članak 57.

Zapisovnik ne odgovara za oporučiteljeve dugove, ako oporučitelj nije drukčije odredio.

Zapis ostavljen vjerovniku

Članak 58.

Kad je oporučitelj ostavio zapis svom vjerovniku, ovaj ima pravo osim ispunjenja zapisa zahtijevati i ispunjenje svoje tražbine, ako iz oporuke ne proizlazi da je oporučiteljeva namjera bila drukčija.

Zastara

Članak 59.

Pravo zahtijevati ispunjenje zapisa zastarijeva za tri godine od dana kad je zapisovnik saznao za svoje pravo i bio ovlašten zahtijevati ispunjenje zapisa, a najkasnije u roku od pet godina od dana kad je mogao zahtijevati ispunjenje zapisa.

V. Izvršitelji oporuke

Određivanje izvršitelja oporuke

Članak 60.

- (1) Oporučitelj može oporukom odrediti jednu ili više osoba za izvršitelje oporuke.
- (2) Izvršitelj oporuke može biti svaka poslovno sposobna osoba, a i pravna osoba.
- (3) Osoba određena za izvršitelja oporuke nije dužna primiti se te dužnosti.
- (4) Smatra se da je prihvatila dužnost izvršitelja ostaviteljeve oporuke osoba koju je ostavitelj oporukom za to odredio, ako odmah po proglašenju oporuke kojem je bila nazočna nije pred sudom izričito izjavila da se te dužnosti ne prihvaća.
- (5) Smatra se da nije prihvatila dužnost izvršitelja ostaviteljeve oporuke osoba koju je ostavitelj oporukom za to odredio, a koja nije bila nazočna proglašenju oporuke, ako nije sudu, pošto ju je obavijestio da je određena za izvršitelja ostaviteljeve oporuke, u roku koji joj je sud odredio, bez odgađanja izjavila da tu dužnost prihvaća.

Dužnosti izvršitelja oporuke

Članak 61.

- (1) Ako oporučitelj nije što drugo odredio, dužnost je izvršitelja oporuke naročito da u ime i za račun nasljednika vodi brigu i poduzima što je potrebno za očuvanje ostavine, da njome upravlja, da u ime i za račun nasljednika poduzima što je potrebno za isplatu dugova i zapisa, vodeći u svakom pogledu brigu da oporuka bude izvršena onako kako je to oporučitelj htio.
- (2) Sud će izvršitelju oporuke na njegov zahtjev bez odgađanja izdati potvrdu o njegovu svojstvu i ovlastima s uputom svakome da se izvršiteljeva očitovanja uzimaju kao da su ostaviteljeva. Tko u dobroj vjeri postupi prema očitovanju osobe koja se sudskom potvrdom iskazala kao izvršitelj oporuke, ne odgovara za štetu koja bi iz toga proizašla za nasljednike.
- (3) Ako ima više izvršitelja oporuke, oni obavljaju zajedno povjerene im dužnosti, osim ako je oporučitelj drukčije odredio.
- (4) Ako se izvršitelji oporuke ne mogu suglasiti o obavljanju svoje dužnosti, sud će, po službenoj dužnosti ili na zahtjev kojega od njih ili nasljednika, odrediti radnje koje treba poduzeti i ovlastiti nekog od izvršitelja oporuke da ih poduzme.

Polaganje računa i nagrada izvršitelju

Članak 62.

- (1) Izvršitelj oporuke dužan je položiti sudu račun o svom radu, te odgovara za štetu koju je skrivio.
- (2) Izvršitelj oporuke ima pravo na naknadu troškova i na primjerenu nagradu za svoj trud, što će mu se na temelju odluke suda isplatiti na teret ostavine, ali ne umanjujući time vrijednost nužnog dijela.

Opoziv izvršitelja oporuke

Članak 63.

- (1) Sud može, na prijedlog stranke ili po službenoj dužnosti, opozvati izvršitelja oporuke, ako njegov rad nije u skladu s oporučiteljevom voljom ili sa zakonom.
- (2) U rješenju o opozivu sud će obvezati izvršitelja oporuke da u roku od 24 sata preda potvrdu o svom svojstvu i ovlastima. Protiv rješenja o opozivu izvršitelja oporuke nije

dopuštena žalba.

(3) Opozvani izvršitelj oporuke dužan je bez odgode vratiti sudu potvrdu o svom svojstvu i ovlastima, u protivnom odgovara za svu štetu koja bi odatle proizašla.

(4) Opozvani izvršitelj oporuke odgovara za svu štetu koja bi proizašla iz radnje koju bi on nakon opoziva izvršavao kao izvršitelj oporuke.

VI. Opoziv oporuke

Opoziv oporuke

Članak 64.

(1) Oporučitelj može uvijek opozvati oporuku, u cjelini ili djelomično, očitovanjem danim u bilo kojem obliku u kojem se po zakonu može napraviti oporuka.

(2) Oporučitelj može opozvati pisanu oporuku i uništenjem isprave.

(3) U ostalome se glede valjanosti opoziva oporuke primjenjuju na odgovarajući način pravila o valjanosti oporuke.

Odnos ranije i kasnije oporuke

Članak 65.

(1) Ako se kasnijom oporukom izričito ne opozove ranija oporuka, odredbe ranije oporuke ostaju na snazi ako i ukoliko nisu u suprotnosti s odredbama kasnije.

(2) Ako je oporučitelj opozvao kasniju oporuku, ranija oporuka ponovno dobiva snagu, osim ako se dokaže da oporučitelj to nije htio. Isto vrijedi i u slučaju da je opozvao opoziv oporuke.

Raspolaganje namijenjenom stvari

Članak 66.

Svako kasnije oporučiteljevo voljno raspolaganje stvarju ili pravom koje je bio nekome oporukom namijenio smatra se opozivom namjene te stvari, odnosno prava.

Prestanak braka

Članak 67.

Oporučna raspolaganja u korist ostaviteljeva bračnog druga smatrat će se opozvanima ako je brak prestao temeljem pravomoćne presude nakon što je oporuka sastavljena, osim ako je ostavitelj drukčije odredio svojom oporukom.

VII. Hrvatski upisnik oporuka

Članak 68.

(1) Činjenica da je sastavljena, pohranjena, te proglašena neka oporuka evidentira se u Hrvatskom upisniku oporuka.

(2) Upisnik oporuka iz stavka 1. ovoga članka vodi Hrvatska javnobilježnička komora po pravilima koja će pravilnikom propisati ministar nadležan za poslove pravosuđa.

(3) U Hrvatski upisnik oporuka na zahtjev oporučitelja podatke iz stavka 1. ovoga članka dostavljaju:

1. nadležni sudovi,
2. javni bilježnici,
3. odvjetnici,

4. osobe koje su napravile oporuku.

(4) Hrvatski upisnik oporuka javni je upisnik iz kojega se podaci ne mogu prije oporučiteljeve smrti nikome staviti na raspolaganje, osim oporučitelju ili osobi koju je on za to posebno ovlastio.

(5) Činjenica da oporuka nije evidentirana u Hrvatskom upisniku oporuka, niti bilo gdje posebno pohranjena, ne šteti njezinoj valjanosti.

VIII. Nužni nasljednici

1. Nužni nasljednici i njihovo pravo

Nužni nasljednici

Članak 69.

(1) Nužni nasljednici su ostaviteljevi potomci, njegova posvojtčad i njihovi potomci te njegov bračni drug.

(2) Ostaviteljevi roditelji, posvojtitelji i ostali predci nužni su nasljednici samo ako su trajno nesposobni za rad i nemaju nužnih sredstava za život.

(3) Osobe iz stavka 1. i 2. ovoga članka nužni su nasljednici kad su po zakonskom redu nasljeđivanja pozvane na nasljedstvo.

Pravo nužnog nasljednika

Članak 70.

(1) Pravo na nužni dio jest nasljedno pravo, a dio koji pripada pojedinom nužnom nasljedniku naziva se nužni dio.

(2) Raspolaganja za slučaj smrti koja su suprotna nečijem pravu na nužni dio pobojna su.

(3) Nužni dio potomaka, posvojtčadi i njihovih potomaka te bračnog druga iznosi jednu polovicu, a nužni dio ostalih nužnih nasljednika jednu trećinu od onoga dijela koji bi svakom pojedinom od njih pripao po zakonskom redu nasljeđivanja.

(4) Oporučitelj može oporukom odrediti i da nužni nasljednik primi svoj dio u određenim stvarima, pravima ili u novcu.

(5) Nužni nasljednik na svaki način ima pravo na ime svoga nužnog dijela dobiti onoliku vrijednost koliko na njega otpada kad se obračunska vrijednost ostavine podijeli s veličinom - njegova nužnoga nasljednog prava (vrijednost nužnog dijela).

2. Izračunavanje vrijednosti nužnog dijela, umanjenje raspolaganja za slučaj smrti i vraćanje darova

a) Izračunavanje vrijednosti nužnog dijela

Utvrđivanje vrijednosti ostavine

Članak 71.

(1) Vrijednost ostavine na temelju koje se izračunava vrijednost nužnog dijela utvrđuje se na sljedeći način:

1. Najprije treba popisati i procijeniti sva dobra koja je ostavitelj imao u času smrti, računajući tu i sve ono čime je raspolagao oporukom, kao i sve njegove tražbine, pa i one koje ima prema nekom nasljedniku, osim tražbina koje su očito nenaplative.

2. Od utvrđene vrijednosti dobara koja je ostavitelj imao u času smrti odbija se iznos ostaviteljevih dugova, iznos troškova popisa i procjene ostavine i troškova pokopa ostavitelja.

3. Tako dobivenom ostatku pribraja se vrijednost svih darova koje je ostavitelj učinio na bilo

koji način nekom zakonskom nasljedniku bez obzira nasljeđuje li ostavitelja, pa i darova učinjenih nasljednicima koji se odriču nasljedstva, kao i onih darova za koje je ostavitelj naredio da se ne uračunaju nasljedniku u njegov nasljedni dio.

4. Tome se pribraja i vrijednost darova koje je ostavitelj u zadnjoj godini svoga života učinio drugim osobama koje nisu zakonski nasljednici, osim manjih uobičajenih darova.

(2) Neće se uzimati u ovaj račun te se neće pribrajati vrijednost darova učinjenih za postignuće općekorisnih svrha, kao ni darova koji se na temelju samoga zakona ne uračunavaju nasljedniku u njegov nasljedni dio.

Što se smatra darom

Članak 72.

Darom u smislu ovoga Zakona smatra se i odricanje od prava, oprost duga, ono što je ostavitelj za vrijeme svoga života dao nasljedniku na ime nasljednoga dijela, ili radi osnivanja ili proširenja kućanstva, ili radi obavljanja zanimanja, kao i svako drugo raspolaganje bez naknade.

Određivanje vrijednosti dara

Članak 73.

Pri procjenjivanju dara uzima se vrijednost darovane stvari u času ostaviteljeve smrti, a prema njezinu stanju u vrijeme darovanja.

Kad se dar sastoji u osiguranju

Članak 74.

Kad se dar sastoji u osiguranju u korist obdarenika, kao vrijednost dara uzet će se zbroj obroka premija koje je uplatio ostavitelj ako je taj zbroj manji od osigurnine, a ako je zbroj obroka premija veći od osigurnine, kao vrijednost dara uzet će se iznos osigurnine.

b) Imovina koja se izdvaja iz ostavine

Izdvajanje u korist potomaka koji su privređivali s ostaviteljem

Članak 75.

(1) Neovisno o svome nasljednom pravu ostaviteljev potomak koji je s ostaviteljem živio u zajednici te je svojim radom ili davanjima pridonio da se njegova imovina poveća, časom njegove smrti stječe pravo na onoliki dio ostavine koji odgovara vrijednosti za koju se njegovim doprinosom imovina povećala dok su živjeli u zajednici.

(2) Tako izdvojeni dio ne spada u ostavinu te se ne uzima u račun pri izračunavanju nužnog dijela, niti se uračunava nasljedniku u njegov nasljedni dio.

(3) Pravo iz stavka 1. ovoga članka ostvaruje se samo na zahtjev ovlaštenika. Pravo na podnošenje zahtjeva prestaje pet godina od dana otvaranja nasljedstva.

Izdvajanje kućanskih predmeta

Članak 76.

(1) Nadživjelom bračnom drugu i ostaviteljevim potomcima koji su živjeli s ostaviteljem u istom kućanstvu u času smrti, pripadaju kućanski predmeti koji služe za zadovoljavanje - njihovih svakodnevnih potreba, kao što su pokućstvo, kućanski aparati, posteljina i slično, ali

ne ako su ti predmeti znatnije vrijednosti.

(2) Tako izdvojeni predmeti ne uzimaju se u račun pri izračunavanju nužnog dijela niti se uračunavaju nasljedniku u njegov nasljedni dio.

(3) Osobe iz stavka 1. ovoga članka stječu izdvojene predmete u suvlasništvo, na jednake dijelove.

c) Umanjenje raspolaganja oporukom i vraćanje darova zbog povrede nužnog dijela

Povreda vrijednosti nužnog dijela

Članak 77.

(1) Nužni je dio povrijeđen kad je ukupna vrijednost raspolaganja oporukom i/ili vrijednost darova tolika da zbog nje nužni nasljednik ne bi dobio punu vrijednost svoga nužnoga dijela (članak 70. stavak 5.).

(2) Pri utvrđivanju ukupne vrijednosti oporučnih raspolaganja i darova uzimaju se u račun i oni darovi i raspolaganja oporukom za koja je ostavitelj naredio da se ne uračunaju nužnom nasljedniku u njegov nasljedni dio.

Red umanjenja i vraćanja

Članak 78.

Kad je povrijeđen nužni dio, raspolaganja oporukom umanjiti će se, a darovi će se vratiti koliko je potrebno da bi se dopunio nužni dio. Prvo se umanjuju raspolaganja oporukom, pa ako nužni dio time ne bi bio podmiren, vraćaju se darovi.

Razmjerno umanjenje raspolaganja oporukom

Privilegirani zapis (legat)

Članak 79.

(1) Raspolaganja oporukom umanjuju se u istom omjeru, bez obzira na njihovu narav i na njihov opseg, i bez obzira nalaze li se u jednoj ili više oporuka, ako iz oporuke ne proizlazi nešto drugo.

(2) Ako je oporučitelj ostavio više zapisa i naredio da se neki zapis ispuni prije ostalih, taj će se zapis umanjiti samo ako vrijednost ostalih zapisa ne dostiže da se namiri nužni dio.

Razmjerno umanjenje zapisa naloženih oporučnom nasljedniku ili zapisovniku (legataru)

Članak 80.

(1) Oporučni nasljednik čiji bi nasljedni dio morao biti umanjen da bi se dopunio nužni dio može zahtijevati razmjerno umanjenje zapisa koje on treba ispuniti, ako iz oporuke ne proizlazi što drugo.

(2) Odredba iz stavka 1. ovoga članka primjenjuje se na odgovarajući način i za zapisovnika kojemu je oporučitelj naložio da iz svoga zapisa nešto ispuni.

Red vraćanja darova

Članak 81.

(1) Darovi se vraćaju počevši od posljednjeg dara i obratno redu kojim su darovi učinjeni.

(2) Darovi učinjeni istodobno vraćaju se razmjerno.

Položaj obdarenika koji vraća dar

Članak 82.

Glede dara koji je dužan vratiti obdarenik ima položaj poštenog posjednika do dana kad je saznao za zahtjev za povrat dara.

Pravo zahtijevati umanjenje raspolaganja oporukom i povrat dara

Članak 83.

- (1) Umanjenje raspolaganja oporukom i povrat dara kojim je povrijeđen nužni dio mogu zahtijevati samo nužni nasljednici.
- (2) Pravo iz stavka 1. ovoga članka nasljedivo je samo ako je nužni nasljednik prije svoje smrti već stavio zahtjev za nužni dio.

Zastara zahtjeva

Članak 84.

Umanjenje raspolaganja oporukom može se zahtijevati u roku od tri godine od proglašenja oporuke, a povrat dara - u roku od tri godine od ostaviteljeve smrti, odnosno od dana pravomoćnosti rješenja o proglašenju ostavitelja umrlim, odnosno o utvrđenju njegove smrti.

3. Isključenje nužnih nasljednika iz nasljedstva i lišenje nužnog dijela u korist potomaka

a) Isključenje nužnih nasljednika

Razlozi isključenja

Članak 85.

- (1) Oporučitelj može isključiti iz nasljedstva nasljednika koji ima pravo na nužni dio:
 - 1) ako se on povredom neke zakonske ili moralne obveze koja proizlazi iz njegova obiteljskog odnosa s ostaviteljem teže ogriješio prema ostavitelju,
 - 2) ako je namjerno počinio neko teže kazneno djelo prema njemu ili njegovu bračnom drugu, djetetu ili roditelju,
 - 3) ako je počinio kazneno djelo protiv Republike Hrvatske ili vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom,
 - 4) ako se odao neradu ili nepoštenu životu.
- (2) Isključenje iz nasljedstva može biti potpuno ili djelomično.

Pretpostavke valjanosti isključenja

Članak 86.

- (1) Oporučitelj koji želi isključiti nekog nasljednika mora to očitovati u oporuci na izričit način i navesti razlog za isključenje.
- (2) Razlog za isključenje mora postojati u vrijeme oporučivanja.
- (3) U slučaju spora o opravdanosti isključenja teret dokaza da je isključenje opravdano leži na onome koji se na isključenje poziva.

Posljedice isključenja

Članak 87.

Isključenjem nasljednik gubi nasljedno pravo u mjeri u kojoj je isključen, a prava ostalih osoba koje mogu naslijediti ostavitelja određuju se kao da je isključeni umro prije ostavitelja.

b) Lišenje nužnog dijela u korist potomaka

Članak 88.

(1) Ako je potomak koji ima pravo na nužni dio prezadužen ili je rasipnik, oporučitelj ga može u oporuci na izričit način lišiti u cjelini ili djelomično njegova nužnog dijela u korist njegovih potomaka.

(2) Ovo lišenje ostaje valjano samo ako u času otvaranja nasljedstva lišeni ima maloljetno dijete ili maloljetnog unuka od prije umrlog djeteta, ili ima punoljetno dijete ili punoljetnog unuka od prije umrlog djeteta koji su nesposobni za rad i nemaju nužnih sredstava za život.

(3) Lišeni nasljednik nasljeđuje ostavitelja u dijelu koji nije obuhvaćen lišenjem.

(4) Lišeni nasljednik nasljeđuje ostavitelja i kad pretpostavke za lišenje više ne postoje u času ostaviteljeve smrti.

IX. Uračunavanje darova i zapisa

Uračunavanje darova zakonskom nasljedniku

Članak 89.

(1) Svakom se zakonskom nasljedniku prigodom diobe na zahtjev uračunava u nasljedni dio vrijednost svega što je dobio na dar od ostavitelja na bilo koji način.

(2) Vrijednost plodova i drugih koristi koje je nasljednik imao od darovane stvari sve do smrti ostaviteljeve ne uračunava se.

(3) Vrijednost dara ne uračunava se ako je ostavitelj izjavio u vrijeme darovanja ili kasnije, ili u oporuci, da se dar ne uračuna u nasljedni dio, ili se iz okolnosti može zaključiti da je to bila volja ostaviteljeva.

(4) Pri uračunavanju vrijede odredbe o nužnom dijelu, s time da se nužnom nasljedniku uvijek u vrijednost njegova nužnog dijela uračunavaju darovi koje je dobio.

Uračunavanje zapisa zakonskom nasljedniku

Članak 90.

(1) Vrijednost zapisa ostavljenog zakonskom nasljedniku uračunava se u njegov nasljedni dio, osim ako iz oporuke proizlazi da je oporučitelj htio da nasljednik dobije zapis uz svoj dio.

(2) Pri uračunavanju vrijede odredbe o nužnom dijelu, s time da se nužnom nasljedniku uvijek u vrijednost njegova nužnog dijela uračunavaju zapisi koji su mu namijenjeni.

Način uračunavanja darova i zapisa

Članak 91.

(1) Uračunavanje se provodi na taj način da ostali nasljednici dobivaju iz ostavine odgovarajuću vrijednost, pa se tek nakon toga ostatak ostavine dijeli među svim nasljednicima.

(2) Ako stvari i prava koja je ostavitelj imao u svojoj imovini u času smrti nisu dovoljna da bi ostali nasljednici dobili odgovarajuću vrijednost, nasljednik kojem se uračunava nije dužan vratiti im nešto od onoga što je on dobio.

(3) Pri uračunavanju vrijede odredbe o nužnom dijelu.

Pravo nasljednika kojem se dar ili zapis ne uračunava

Članak 92.

(1) Kad prema ostaviteljevoj volji dar ili zapis ne treba uračunati nasljedniku u njegov nasljedni dio, takav nasljednik zadržava dar, odnosno zapis i sudjeluje s ostalim nasljednicima u diobi ostavine, kao da dara ili zapisa nije ni bilo.

(2) Kad ima nužnih nasljednika, a prema ostaviteljevoj volji dar ili zapis ne treba uračunati nekom nasljedniku u njegov nasljedni dio, taj nasljednik ima pravo zadržati dar, odnosno zapis u mjeri u kojoj to ne sprječava da nužni nasljednik dobije punu vrijednost nužnog dijela.

Pravo nasljednika koji se odrekao nasljedstva

Članak 93.

(1) Nasljednik koji se odrekao nasljedstva ima pravo zadržati dar u mjeri u kojoj to ne sprječava da nužni nasljednik dobije punu vrijednost nužnog dijela.

(2) On ima pravo zahtijevati ispunjenje zapisa samo u mjeri u kojoj to ne sprječava da nužni nasljednik dobije punu vrijednost nužnog dijela.

Pravo vratiti dar

Članak 94.

(1) Nasljednik ima pravo darovanu mu stvar vratiti ostavini.

(2) Vрати li nasljednik dar, neće mu se njegova vrijednost uračunati u nasljedni dio, a glede troškova koje je imao za dar i glede oštećenja koja je darovana stvar pretrpjela on će imati položaj poštenog posjednika, ako se ne dokaže njegovo nepoštenje.

Određivanje vrijednosti darova pri uračunavanju

Članak 95.

Pri uračunavanju vrijednosti darova nasljedniku u nasljedni dio uzima se vrijednost dara u času otvaranja nasljedstva, a prema njezinu stanju u vrijeme darovanja.

Kad se dar sastoji u osiguranju

Članak 96.

Kad se dar sastoji u osiguranju u korist obdarenika, kao vrijednost dara uzet će se zbroj premija koje je uplatio ostavitelj ako je taj zbroj manji od osigurnine, a ako je zbroj premija veći od osigurnine, kao vrijednost dara uzet će se iznos osigurnine.

Troškovi uzdržavanja nasljednika

Članak 97.

(1) Ono što je potrošeno na uzdržavanje nasljednika i na njegovo školovanje neće se uračunati u njegov nasljedni dio u granicama ostaviteljeve obveze da nasljednika uzdržava, odnosno školuje.

(2) Hoće li se izdatci koje je ostavitelj učinio za daljnje uzdržavanje i školovanje nasljednika uračunati u njegov nasljedni dio i u kojoj mjeri, odlučit će se prema okolnostima, uzimajući u obzir naročito vrijednost ostavine i troškova školovanja i osposobljavanja za samostalan život ostalih nasljednika.

Uobičajeni manji darovi

Članak 98.

Vrijednost uobičajenih manjih darova ne uračunava se u nasljedni dio.

Darovi učinjeni osobi umjesto koje nasljednik nasljeđuje

Članak 99.

Vrijednost darova učinjenih osobi umjesto koje nasljednik nasljeđuje uračunava se u nasljedni dio.

Uračunavanje nasljednikova duga ostavitelju

Članak 100.

Jednako kao dar nasljedniku uračunava se u njegov dio ono što je dugovao ostavitelju s učinkom kao da je dug ispunio.

Tko može zahtijevati uračunavanje

Članak 101.

Pravo zahtijevati da se u nasljedni dio jednog nasljednika uračuna vrijednost darova i zapisa imaju njegovi sunasljednici, odnosno nasljednici sunasljednika.

G l a v a t r e ć a

NASLJEDNOPRAVNI UGOVORI

I. Ugovor o nasljeđivanju i o budućem nasljedstvu ili zapisu

Ništavost ugovora o nasljeđivanju

Članak 102.

Ništav je ugovor kojim netko svojem suugovorniku ili trećoj osobi ostavlja svoju ostavinu ili - njezin dio.

Ništavost ugovora o budućem nasljedstvu ili zapisu

Članak 103.

(1) Ništav je ugovor kojim netko otuđuje nasljedstvo kojemu se nada, kao i svaki ugovor o nasljedstvu treće osobe koja je još živa.

(2) Ništav je ugovor o zapisu ili kojoj drugoj koristi kojima se jedan ugovornik nada iz nasljedstva koje još nije otvoreno.

Ništavost ugovora o sadržaju oporuke

Članak 104.

Ništav je ugovor kojim se netko obvezuje unijeti neku odredbu u svoju oporuku ili je ne unijeti, opozvati neku odredbu iz svoje oporuke ili je ne opozvati.

II. Ustup i raspodjela imovine za Života

Članak 105.

Predak može poslom među živima ustupiti i razdijeliti svoju imovinu svojoj djeci i ostalim potomcima.

Pretpostavke valjanosti ustupa i raspodjele

Članak 106.

- (1) Ustup i raspodjela imovine valjani su samo ako su se s time suglasili sva djeca i ostali potomci ustupiteljevi koji su po zakonu pozvani naslijediti ga.
- (2) Ugovor o ustupu i raspodjeli imovine valjan je samo ako je sastavljen u pisanom obliku i:
 - ovjeren od suca nadležnog suda, ili
 - sastavljen u obliku javnobilježničkog akta, ili
 - potvrđen (solemniziran) po javnom bilježniku.
- (3) Ovlaštene osobe iz stavka 2. ovoga članka dužne su pročitati ugovor i upozoriti ugovornike na posljedice ugovora.
- (4) Potomak koji nije dao suglasnost može je dati naknadno, u obliku iz stavka 2. ovoga članka.
- (5) Ustup i raspodjela ostaju valjani ako je potomak koji se nije suglasio umro prije ostavite-lja, a nije ostavio svojih potomaka, ili se odrekao nasljedstva, ili je isključen iz nasljedstva, ili je nedostojan.

Predmet ustupa i raspodjele

Članak 107.

- (1) Ustupom i raspodjelom može biti obuhvaćena samo ustupiteljeva imovina koja postoji u vrijeme sklapanja ugovora, bilo cjelokupna ili samo jedan njezin dio, odnosno pojedine ustupiteljeve stvari ili prava.
- (2) Ništava je odredba kojom bi bilo predviđeno kako će se raspodijeliti stvari ili prava koja se budu zatekla u ustupiteljevoj ostavini.

Ustupljena imovina ne ulazi u ostavinu

Članak 108.

- (1) Kad predak koji je za života ustupio i raspodijelio svoju imovinu (ustupitelj) umre, nje-govu ostavinu činit će samo ono što nije bilo obuhvaćeno valjanim ustupom i raspodjelom, kao i ono što je naknadno stekao.
- (2) Ono što su njegovi potomci već dobili ustupom i raspodjelom ne ulazi u ostavinu, te se ne uzima ni u kakav račun prigodom utvrđivanja vrijednosti ostavine.

Kad se ustupljeni dijelovi smatraju darom

Članak 109.

Ako se ustupitelju nakon ustupa i raspodjele rodi dijete ili se pojavi nasljednik koji je bio proglašen nestalim ili umrlim, kao i inače kad se s ustupom i raspodjelom nije suglasio netko od ustupiteljevih potomaka koji su po zakonu pozvani naslijediti ga, onda se ono što je ustup-ljeno ostalima smatra darom i s time će se nakon smrti pretka postupati kao s darovima uči-njenim nasljednicima.

Zadržavanje raznih prava prigodom ustupa i raspodjele

Članak 110.

(1) Prigodom ustupa i raspodjele ustupitelj može za sebe i/ili za svoga bračnog druga, ili za koju drugu osobu, odrediti osnivanje neke osobne služnosti ili stvarnog tereta na svim ili nekim predmetima ustupanja, ili ugovoriti doživotnu rentu u naravi ili u novcu, ili doživotno uzdržavanje, ili kakvu drugu naknadu.

(2) Ako su prava iz stavka 1. ovoga članka osnovana za ustupitelja i njegova bračnog druga zajedno, u slučaju smrti jednoga pripadaju u cjelini drugome do njegove smrti, ako nije što drugo ugovoreno ili ne proizlazi iz okolnosti slučaja.

Prava ustupiteljeva bračnog druga

Članak 111.

(1) Ustupitelj može ustupom i raspodjelom obuhvatiti svoga bračnog druga i tada je potrebno da se on suglasi s tim.

(2) Ne bude li bračni drug obuhvaćen, njegovo pravo na nužni dio ostaje neokrnjeno.

(3) Ne bude li bračni drug obuhvaćen, ustup i raspodjela nisu zbog toga nevaljani, nego se prigodom utvrđivanja vrijednosti ostavine radi određivanja vrijednosti nužnog dijela nadživjelog bračnog druga smatra darom ono što je ostavitelj ustupio i raspodijelio svojim potomcima.

Dugovi ustupiteljevi i pobijanje ustupa

Članak 112.

(1) Potomci između kojih je ustupitelj razdijelio svoju imovinu ne odgovaraju za njegove dugove, ako nije što drugo određeno prilikom ustupa i raspodjele.

(2) Ustupiteljevi vjerovnici mogu pobijati ustup i raspodjelu pod pretpostavkama predviđenim za pobijanje dužnikovih besplatnih pravnih radnji poduzetih na štetu vjerovnika.

Odgovornost za nedostatke

Članak 113.

Odgovornost za materijalne i pravne nedostatke kakva nastaje između sunasljednika nakon razvrgnuća njihove zajednice nastaje i između potomaka nakon ustupa i raspodjele imovine koje im je izvršio njihov predak.

Opoziv

Članak 114.

(1) Ustupitelj ima pravo opozvati ugovor o ustupu i raspodjeli glede određenog potomka ili bračnog druga i zahtijevati da mu taj vrati ono što je primio ustupom i raspodjelom, pod pretpostavkama pod kojima bi mogao opozvati i učinjeno mu darovanje.

(2) Isto pravo ima ustupitelj ako potomak ili bračni drug ne daje njemu ili kome drugome uzdržavanje određeno poslom ustupa i raspodjele, ili ako ne isplati ustupiteljeve dugove čija mu je isplata naložena istim poslom.

(3) U drugim slučajevima neispunjenja obveza preuzetih ugovorom o ustupu i raspodjeli sud će, vodeći računa o važnosti toga za ustupitelja i o ostalim okolnostima slučaja, odlučiti ima li ustupitelj pravo zahtijevati povrat danoga ili samo zahtijevati ispunjenje.

Prava nakon opoziva

Članak 115.

(1) Potomak ili bračni drug koji je morao vratiti ustupitelju ono što je primio prilikom ustupa i raspodjele moći će zahtijevati svoj nužni dio nakon ustupiteljeve smrti, ako nije isključen iz nasljedstva, niti je nedostojan da naslijedi ustupitelja, niti se odrekao nasljedstva.

(2) Pri izračunavanju vrijednosti njegova nužnog dijela dijelovi imovine koje je ostavitelj za života ustupio i raspodijelio svojim ostalim potomcima ili bračnom drugu smatrat će se darom.

Napomena: sukladno odredbama članka 1164. Zakona o obveznim odnosima (Nar. nov., br. 35/05), danom stupanja na snagu toga Zakona prestaju važiti odredbe članka 116. - 121. Zakona o nasljeđivanju (Nar. nov., br. 48/03 i 163/03).

III. Ugovor o doživotnom uzdržavanju

Uvjeti za pravovaljanost ugovora o doživotnom uzdržavanju

Članak 116.

(1) Ugovor kojim se jedan ugovornik obvezuje uzdržavati doživotno drugog ugovornika, ili neku treću osobu, a u kojemu drugi ugovornik izjavljuje da mu prenosi u vlasništvo u času svoje smrti svu svoju imovinu ili jedan njezin dio nije ugovor o nasljeđivanju, nego ugovor o otuđenju uz naknadu imovine koja pripada primatelju uzdržavanja u vrijeme sklapanja ugovora, ili određenog dijela te imovine čija je predaja davatelju uzdržavanja odgođena do smrti primatelja uzdržavanja (ugovor o doživotnom uzdržavanju).

(2) Pod nepokretnim stvarima podrazumijevaju se i one pokretne stvari koje služe za upotrebu i iskorištavanje nepokretnih stvari, kao što su poljoprivredne sprave, alat i stoka.

(3) Kada su predmet ugovora pokretne stvari i prava, u ugovoru moraju biti određeno navedeni ili određivi.

(4) Ugovor o doživotnom uzdržavanju valjan je samo ako je sastavljen u pisanom obliku i:

- ovjeren od suca nadležnog suda, ili
- sastavljen u obliku javnobilježničkog akta, ili
- potvrđen (solemniziran) po javnom bilježniku.

(5) Ovlaštene osobe iz stavka 4. ovoga članka dužne su pročitati ugovor i upozoriti ugovornike na posljedice ugovora.

(6) Kao ugovori o doživotnom uzdržavanju smatraju se i ugovori kojima je uz obećanje nasljedstva poslije smrti ugovorena zajednica života ili zajednica imanja, ili da će jedan ugovornik čuvati i paziti drugog, obrađivati mu imanje i poslije smrti ga sahraniti, ili što drugo u istu svrhu.

Upis prava davatelja uzdržavanja

Članak 117.

Davatelj uzdržavanja može svoje pravo iz ugovora upisati u javnoj knjizi.

Odgovornost za dugove

Članak 118.

Davatelj uzdržavanja ne odgovara poslije smrti primatelja uzdržavanja za njegove dugove, ali se može ugovoriti da će on odgovarati za njegove postojeće dugove određenim vjerovnicima.

Raskid ugovora o doživotnom uzdržavanju

Članak 119.

- (1) Ugovorne strane mogu sporazumno raskinuti ugovor o doživotnom uzdržavanju i pošto je počelo njegovo izvršenje.
- (2) Ako prema ugovoru o doživotnom uzdržavanju ugovornici žive zajedno, pa se njihovi odnosi toliko poremete da zajednički život postane nepodnošljiv, svaka strana može tražiti od suda raskid ugovora.
- (3) Svaka strana može tražiti raskid ugovora ako druga strana ne izvršava svoje obveze.
- (4) U slučaju raskida ugovora svaka strana zadržava pravo da od druge strane traži naknadu koja joj pripada po općim pravilima obveznog prava.

Utjecaj promijenjenih prilika

Članak 120.

- (1) Ako su se poslije sklapanja ugovora prilike toliko promijenile da je njegovo ispunjenje postalo znatno otežano, sud će na zahtjev jedne ili druge strane njihove odnose iznova urediti ili ih raskinuti, vodeći računa o svim okolnostima.
- (2) Sud može pravo primatelja uzdržavanja preinačiti u doživotnu novčanu rentu, ako to odgovara i jednoj i drugoj strani.

Smrt davatelja uzdržavanja

Članak 121.

- (1) U slučaju smrti davatelja uzdržavanja njegove obveze prelaze na njegovog bračnog druga i njegove potomke koji su pozvani na nasljedstvo, ako oni na to pristanu.
- (2) Ako oni ne pristanu na produženje ugovora o doživotnom uzdržavanju, ugovor prestaje, i oni nemaju pravo tražiti naknadu za prije dato uzdržavanje.
- (3) Ako bračni drug i potomci davatelja uzdržavanja nisu u stanju preuzeti ugovorne obveze, oni imaju pravo tražiti naknadu od primatelja uzdržavanja.
- (4) Sud će ovu naknadu odrediti po slobodnoj ocjeni, uzimajući pri tome u obzir imovinske prilike primatelja uzdržavanja i osoba koje su bile ovlaštene na produženje ugovora o doživotnom uzdržavanju.

Napomena: sukladno odredbama članka 1164. Zakona o obveznim odnosima (Nar. nov., br. 35/05), danom stupanja na snagu toga Zakona prestaju važiti odredbe članka 116. - 121. Zakona o nasljeđivanju (Nar. nov., br. 48/03 i 163/03).

D I O T R E Ć I

PRAVNI POLOŽAJ NASLJEDNIKA

I. Otvaranje nasljedstva

Smrt i proglašenje osobe umrlom

Članak 122.

Smrću osobe otvara se njezino nasljedstvo, a isti učinak ima i proglašenje osobe umrlom. Kad se otvara nasljedstvo osobe proglašene umrlom i početak tijeka rokova

Članak 123.

- (1) Kao dan otvaranja nasljedstva osobe koja je proglašena umrlom smatra se dan kad je rješenje o proglašenju osobe umrlom postalo pravomoćno, ako u samom rješenju nije kao dan smrti određen neki drugi dan.
- (2) Rokovi koji po ovom Zakonu počinju teći od dana otvaranja nasljedstva počinju teći u slučaju proglašenja osobe umrlom tek od dana kad je rješenje o tome postalo pravomoćno.

Sposobnost za nasljeđivanje

Članak 124.

- (1) Nasljednik može biti samo osoba koja je živa u času otvaranja nasljedstva.
- (2) Za dijete već začeto u času otvaranja nasljedstva uzet će se da je rođeno ako se rodi živo.
- (3) I pravne su osobe sposobne nasljeđivati na temelju oporuke, kao i stjecati prava na zapise te biti korisnik oporučnih raspolaganja, ako posebnim zakonom nije što drugo određeno.
- (4) Ako su dvije ili više osoba izgubile život u istom događaju, smatrat će se da ni jedna od njih nije bila živa u trenutku otvaranja nasljedstva druge, ako se ne dokaže suprotno.

Nedostojnost za nasljeđivanje

Članak 125.

Nedostojan je naslijediti, kako na temelju zakona tako i na temelju oporuke, kao i dobiti bilo što na temelju oporuke:

1. onaj koji je namjerno usmrtio ostavitelja, ili je to pokušao;
2. onaj koji je silom ili prijetnjom natjerao, ili prijevarom naveo ostavitelja da napravi ili opozove oporuku ili neku oporučnu odredbu, ili ga je spriječio da to učini;
3. onaj koji je uništio ili sakrio ostaviteljevu oporuku s namjerom da spriječi ostvarenje ostaviteljeve posljednje volje, kao i onaj koji je krivotvorio ostaviteljevu oporuku;
4. onaj koji se teže ogriješio o obvezu uzdržavanja prema ostavitelju prema kojemu je imao zakonsku obvezu uzdržavanja, onaj koji nije htio pružiti ostavitelju nužnu pomoć, koju mu je mogao pružiti bez opasnosti za vlastiti život, ili ga je ostavio bez pomoći u prilikama koje su opasne za život ili zdravlje.

Članak 126.

- (1) Nedostojnost ne smeta potomcima nedostojnoga i oni nasljeđuju kao da je on umro prije ostavitelja.
- (2) Nedostojnost prestaje ostaviteljevim oprostom danim u obliku propisanom za valjanost oporuke.
- (3) Na nedostojnost se pazi po službenoj dužnosti, osim u slučaju ogrješenja o obvezu uzdržavanja, nepružanja nužne pomoći i napuštanja ostavitelja bez pomoći u prilikama koje su opasne za život ili zdravlje.

Nepoznati nasljednici

Članak 127.

- (1) Ako nije poznato tko su nasljednici, sud će oglasom objavljenim u »Narodnim novinama«, a i na drugi prikladan način pozvati osobe koje polažu pravo na nasljedstvo da se prijave sudu.
- (2) Ako se u roku od šest mjeseci od objave oglasa u »Narodnim novinama« ne javi nijedan

nasljednik, utvrdit će se da je ostavina prešla u vlasništvo općine, odnosno grada određenih ovim Zakonom. Time nasljednik koji bi se kasnije javio ne gubi svoje nasljedno pravo niti pravo zahtijevati ostavinu po pravilima iz članka 138. ovoga Zakona.

Skrbnik ostavine

Članak 128.

- (1) Kad su nasljednici nepoznati ili nepoznatog boravišta, odnosno nedostupni, kao i u ostalim slučajevima kad je to potrebno, sud će im postaviti privremenog skrbnika ostavine, koji je ovlašten da u ime nasljednika tuži ili bude tužen, da naplaćuje tražbine ili isplaćuje dugove i uopće da zastupa nasljednike.
- (2) Sud je ovlašten, kad je to potrebno, odrediti posebna prava i dužnosti skrbnika ostavine.
- (3) Žalba protiv rješenja o postavljenju privremenog skrbnika ne odgađa njegovu provedbu.
- (4) O postavljenju privremenog skrbnika sud će obavijestiti tijelo nadležno za poslove skrbništva koje prema tako postavljenom skrbniku ima sve ovlasti kao da ga je samo postavilo.
- (5) Glede polaganja računa i nagrade privremenom skrbniku primjenjuju se na odgovarajući način pravila postavljena za izvršitelja oporuke.

II. Stjecanje ostavine i odricanje od nasljedstva

Prelazak ostavine na nasljednike

Članak 129.

- (1) U času ostaviteljeve smrti nasljednik stječe nasljedno pravo i na njega po sili zakona prelazi ostavina umrle osobe, čime postaje njegovo nasljedstvo.
- (2) U istom času nasljednik stječe i ostala prava i obveze vezane uz njegovo svojstvo nasljednika, ako što drugo ne proizlazi iz njihove pravne naravi.
- (3) Nasljednik trajno ostaje nasljednikom, osim ako se valjano ne odrekne svoga nasljednog prava (odricanje od nasljedstva).
- (4) Isto vrijedi i za stjecanje prava na zapis, kao i za stjecanje zapisa.

Odricanje od nasljedstva

Članak 130.

- (1) Nasljednik se može odreći nasljedstva javno ovjerovljenom izjavom ili izjavom danom na zapisnik kod suda do donošenja prvostupanjske odluke.
- (2) Ovo odricanje vrijedi i za potomke onoga koji se odrekao, ako odricatelj nije izričito izjavio da se odriče samo u svoje ime.
- (3) Ako su odricateljevi potomci malodobni, za ovo odricanje nije potrebno odobrenje tijela nadležnog za poslove skrbništva.
- (4) Za nasljednika koji se odrekao u svoje ime smatra se kao da nikad nije bio nasljednik.
- (5) Ako se odreknu nasljedstva svi nasljednici koji pripadaju najbližem nasljednom redu u času smrti ostavitelja, na nasljedstvo se pozivaju nasljednici sljedećega nasljednog reda. Za slučaj da se nasljedstva odreknu ostali nasljednici prvoga nasljednog reda bračni drug ostaje u prvom nasljednom redu.

Članak 131.

- (1) Ako je nasljednik umro prije svršetka ostavinske rasprave, a nije se odrekao nasljedstva, pravo odricanja prelazi na njegove nasljednike.

(2) Isto vrijedi i u slučaju kad je nasljednik umro nakon svršetka ostavinske rasprave, a prije donošenja prvostupanjske odluke.

Tko se ne može odreći nasljedstva

Članak 132.

(1) Ne može se odreći nasljedstva nasljednik koji je raspolagao nasljedstvom ili nekim njegovim dijelom.

(2) Mjere koje jedan nasljednik poduzme samo radi očuvanja ostavine, kao i mjere tekuće uprave, ne lišavaju ga prava da se odrekne nasljedstva.

Sadržaj izjave o odricanju od nasljedstva

Članak 133.

(1) Odricanje od nasljedstva ne može biti djelomično ni pod uvjetom.

(2) Odricanje od nasljedstva ne odnosi se na naknadno pronađenu imovinu.

(3) Odricanje u korist određenog nasljednika ne smatra se odricanjem od nasljedstva, nego izjavom o ustupu svoga nasljednog dijela.

Odricanje od nasljedstva koje nije otvoreno

Članak 134.

(1) Odricanje od nasljedstva koje nije otvoreno nema pravnog učinka.

(2) Iznimno, potomak koji može samostalno raspolagati svojim pravima može se ugovorom s pretkom odreći nasljedstva koje bi mu pripalo nakon smrti pretka. Isto vrijedi i za slučaj kad se bračni drug odriče nasljedstva koje bi mu kao bračnom drugu pripalo nakon smrti njegova bračnog druga.

(3) Ugovor o odricanju od nasljedstva valjan je samo ako je sastavljen u pisanom obliku i:

- ovjeren od suca nadležnog suda, ili
- sastavljen u obliku javnobilježničkog akta, ili
- potvrđen (solemniziran) po javnom bilježniku.

(4) Ovlaštene osobe iz stavka 3. ovoga članka dužne su pročitati ugovor i upozoriti ugovornike na posljedice ugovora.

(5) Ovo odricanje vrijedi i za potomke onoga koji se odrekao, ako ugovorom o odricanju ili naknadnim sporazumom nije što drugo određeno.

Neopozivost izjave o odricanju ili o prihvatu nasljedstva i njezino poništenje

Članak 135.

(1) Izjava o odricanju od nasljedstva ili o prihvatu nasljedstva ne može se opozvati.

(2) Nasljednik može izjavu iz stavka 1. ovoga članka pobijati po općim pravilima o pobijanju pravnih poslova zbog mana volje.

Priraštaj

Članak 136.

Dio oporučnog nasljednika koji se odrekao nasljedstva pripada ostaviteljevima zakonskim nasljednicima, ako iz same oporuke ne proizlazi kakva druga namjera oporučitelja.

Članak 137.

Dio zakonskog nasljednika koji se odrekao nasljedstva samo u svoje ime nasljeđuje se kao da je taj nasljednik umro prije ostavitelja.

Zastara prava zahtijevati ostavinu

Članak 138.

(1) Pravo zahtijevati ostavinu kao nasljednik ostavitelja prema poštenom posjedniku koji također tvrdi da na nju ima pravo kao nasljednik zastarijeva za godinu dana od kada je nasljednik saznao za svoje pravo i za posjednika ostavine, a najkasnije za deset godina računajući za zakonskog nasljednika od smrti ostaviteljeve, a za oporučnog nasljednika od proglašenja oporuke.

(2) Prema nepoštenu posjedniku ovo pravo zastarijeva za dvadeset godina.

III. Odgovornost nasljednika za ostaviteljeve dugove

Opseg nasljednikove odgovornosti za dugove

Članak 139.

(1) Nasljednik odgovara za ostaviteljeve dugove.

(2) Nasljednik koji se odrekao nasljedstva ne odgovara za ostaviteljeve dugove.

(3) Nasljednik odgovara za ostaviteljeve dugove do visine vrijednosti naslijeđene imovine, s time da na visinu vrijednosti naslijeđene imovine i vrijednost ostaviteljevih dugova koje je nasljednik već podmirio sud pazi samo na prigovor nasljednika.

(4) Kad ima više nasljednika, oni odgovaraju solidarno za ostaviteljeve dugove, i to svaki do visine vrijednosti svoga nasljednog dijela, bez obzira je li izvršena dioba nasljedstva.

(5) Među nasljednicima dugovi se dijele razmjerno njihovim nasljednim dijelovima, ako oporukom nije drukčije određeno.

(6) Predmet ovrhe radi ostvarenja ili osiguranja tražbina ostaviteljevih vjerovnika prema općini, odnosno gradu na koje je prešla ošasna ostavina mogu biti samo stvari i prava koja su sastavni dio ostavine.

(7) Odredba stavka 6. ovoga članka ne primjenjuje se ako je stvar ili pravo koje je sastavni dio ostavine otuđeno prije podnošenja ovršnog prijedloga, odnosno prijedloga za osiguranje.

Odvajanje ostavine

Članak 140.

(1) Ostaviteljevi vjerovnici mogu zahtijevati u roku od tri mjeseca od otvaranja nasljedstva da se ostavina odvoji od imovine nasljednika, ako učine vjerojatnim postojanje tražbine i opasnost da bez odvajanja ne bi mogli namiriti svoju tražbinu.

(2) U tom slučaju nasljednik ne može raspolagati stvarima i pravima ostavine, niti se njegovi vjerovnici mogu iz njih naplatiti, dok se ne naplate vjerovnici koji su zahtijevali odvajanje.

(3) Ostaviteljevi vjerovnici koji su zahtijevali to odvajanje mogu naplatiti svoje tražbine samo iz sredstava ostavine.

(4) Odvojenoj ostavini sud može postaviti skrbnika.

(5) Na zahtjev ostaviteljevih vjerovnika sud može odrediti čuvanje odvojene ostavine.

Troškove povjeravanja ostavine na čuvanje dužni su snositi vjerovnici koji su to zahtijevali.

(6) Ako vjerovnik koji je zahtijevao odvajanje nema ovršnu ispravu ili ako već prije nije pokrenuo postupak radi ostvarenja svoje tražbine, dužan je pokrenuti postupak radi ostvarenja tražbine u roku koji mu odredi sud rješenjem o odvajanju ostavine. Ako vjerovnik ne pokrene

postupak na koji je upućen u roku koji mu je određen, sud će po službenoj dužnosti svoje rješenje o odvajanju ostavine staviti izvan snage.

(7) O zahtjevu vjerovnika sud odlučuje rješenjem u ostavinskom postupku. Žalba protiv tog rješenja ne odgađa njegovu provedbu.

IV. Nasljednička zajednica i njezino razvrgnuće

Nasljednička zajednica

Članak 141.

(1) Do utvrđenja koliki dijelovi nasljednog prava pripadaju pojedinim nasljednicima sunasljednici upravljaju i raspolazu svime što čini nasljedstvo po pravilima po kojima zajednički vlasnici upravljaju i raspolazu stvarima, osim onim što je povjereno na upravljanje izvršitelju oporuke ili skrbniku ostavine.

(2) Pošto bude utvrđeno koliki dijelovi nasljednog prava pripadaju pojedinim nasljednicima, do razvrgnuća sunasljednici upravljaju i raspolazu svime što je do tada bilo zajedničko po pravilima po kojima suvlasnici upravljaju i raspolazu stvarima, osim onim što je povjereno na upravljanje izvršitelju oporuke ili skrbniku ostavine.

Pravo na razvrgnuće

Članak 142.

(1) Razvrgnuće može zahtijevati svaki sunasljednik.

(2) Pravo iz stavka 1. ovoga članka ne zastarijeva.

(3) Ništava je oporučiteljeva odredba kojom zabranjuje nasljednicima da ikad razvrgnu zajednicu.

(4) Razvrgnuće se provodi uz odgovarajuću primjenu pravila o razvrgnuću suvlasništva i učincima razvrgnuća, ako oporukom ili ovim Zakonom nije što posebno određeno.

Pravo sunasljednika koji su živjeli ili privređivali u zajednici s ostaviteljem

Članak 143.

(1) Na zahtjev sunasljednika koji je živio ili privređivao u zajednici s ostaviteljem, a i zapisovnika, sud može, kada to iziskuje opravdana potreba, odlučiti da mu se ostave pojedine stvari, pokretne ili nepokretne ili skupine stvari, koje bi pripale u dio ostalih nasljednika, a da im on vrijednost tih stvari isplati u novcu u roku koji sud prema okolnostima odredi. Rješenje suda kojim udovoljava tom zahtjevu ovršna je isprava.

(2) Sunasljednik koji je poljodjelac ne mora učiniti vjerojatnom opravdanu potrebu iz stavka 1. ovoga članka kad se radi o nasljeđivanju poljoprivrednog zemljišta i stvari koje služe obavljanju poljoprivredne djelatnosti.

(3) Za tako određeni iznos osobe iz stavka 1. ovoga članka imaju radi osiguranja iznosa koji im je dužan platiti do isplate zakonsko založno pravo na dijelovima ostavine dodijeljenima nasljedniku.

(4) Ako im u roku ne bude plaćeno, oni imaju pravo zahtijevati naplatu svoje tražbine ili predaju stvari koje bi im inače pripale na ime nasljednog dijela.

Dioba kućanskih predmeta

Članak 144.

(1) Kućanski predmeti koji nisu znatnije vrijednosti, a služe za zadovoljavanje svakodnevnih potreba nasljednika koji je živio s ostaviteljem u istom kućanstvu koji nije njegov potomak ni njegov bračni drug, ostavit će mu se na njegov zahtjev, a njihova vrijednost uračunat će se u dio tog nasljednika.

(2) Ako vrijednost predmeta premašuje vrijednost nasljednog dijela, nasljednik kojemu su ti predmeti ostavljeni isplatit će ovu razliku ostalim nasljednicima u novcu.

Ustupanje nasljednog dijela prije diobe

Članak 145.

(1) Svaki nasljednik može prije diobe prenijeti svoj nasljedni dio, potpuno ili djelomično, samo na sunasljednika.

(2) Ugovor o prijenosu nasljednog dijela valjan je samo ako je sastavljen u pisanom obliku i:

- ovjeren od suca nadležnog suda, ili
- sastavljen u obliku javnobilježničkog akta, ili
- potvrđen (solemniziran) po javnom bilježniku.

(3) Ovlaštene osobe iz stavka 2. ovoga članka dužne su pročitati ugovor i upozoriti ugovornike na posljedice ugovora.

(4) Ugovor nasljednika s osobom koja nije nasljednik o ustupanju nasljednog dijela samo obvezuje nasljednika da po izvršenoj diobi preda svoj dio suugovorniku; njime suugovornik ne dobiva do diobe nikakvo drugo pravo.

D I O Č E T V R T I

POSTUPAK U NASLJEDNIM STVARIMA

G l a v a p r v a

SASTAVLJANJE, ČUVANJE I OPOZIV JAVNE OPORUKE

I. Postupak za sastavljanje javne i međunarodne oporuke

Javna oporuka

Članak 146.

(1) Javnu oporuku na zahtjev oporučitelja mogu sastaviti ovlaštene osobe iz članka 32. ovoga Zakona.

(2) Na zahtjev oporučitelja ovlaštene osobe mogu sukladno odredbama ovoga Zakona o međunarodnoj oporuci svakoj pisanoj oporuci dati oblik međunarodne oporuke.

Članak 147.

(1) Kad sudac općinskog suda ili sudski savjetnik u općinskom sudu sastavlja javnu oporuku, on to čini u okviru službenog uredovanja suda.

(2) Hrvatskim državljanima u inozemstvu javne oporuke sastavljaju konzularni, odnosno diplomatsko-konzularni predstavnici Republike Hrvatske, u okviru svoga službenog uredovanja.

(3) Kad javni bilježnik sastavlja javnu oporuku, on to čini u svom službenom sjedištu i za područje na kojemu obavlja svoju službu. Oporuka koju bi javni bilježnik sastavio na području Republike Hrvatske izvan svoga službenog sjedišta i područja na kojem obavlja svoju službu nije nevaljana samo zbog toga.

(4) Osobe koje su ovlaštene za sastavljanje javne oporuke ujedno su ovlaštene i dužne po odredbama ovoga Zakona obavljati i radnje koje su u nadležnosti suda u svezi s čuvanjem, opozivanjem i evidentiranjem javnih i drugih oporuka.

Postupanje ovlaštene osobe

Članak 148.

- (1) Ovlaštena će osoba svakomu koji to zahtijeva, u okviru svojega službenog uredovanja, sastaviti javnu oporuku po pravilima ovoga Zakona.
- (2) Što je određeno za sastavljanje javne oporuke, vrijedi na odgovarajući način i za davanje oblika javne oporuke ispravi koju je napisao oporučitelj sam, ili mu ju je netko drugi napisao.
- (3) Što je ovim Zakonom određeno za postupanje suda, vrijedi na odgovarajući način i za postupanje svake ovlaštene osobe, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.
- (4) Ovlaštena osoba je dužna prije sastavljanja javne oporuke utvrditi istovjetnost oporučitelja i svjedoka, a ako sudjeluje i tumač, tada i njegovu istovjetnost.
- (5) Ovlaštena osoba o sastavljanju javne oporuke sastavlja zapisnik i obavlja druge radnje određene ovim Zakonom. U zapisnik će unijeti sve okolnosti koje bi mogle biti važne za ocjenu valjanosti oporuke.
- (6) Ovlaštena će osoba oporučitelju objasniti propise koji ga ograničavaju u raspolaganju oporukom.
- (7) U slučaju potrebe oporuka će se sastaviti i izvan uredovnih prostorija.
- (8) O sastavljenoj javnoj oporuci ovlaštena će osoba bez odgode poslati obavijest u Hrvatski upisnik oporuka.

Utvrđivanje istovjetnosti oporučitelja i svjedoka

Članak 149.

- (1) Ovlaštena će osoba po pravilima ovoga Zakona utvrditi istovjetnost oporučitelja i svjedoka, ako ih ne poznaje osobno i po imenu.
 - (2) Ako ovlaštena osoba ne poznaje oporučitelja osobno i po imenu, utvrdit će njegovu istovjetnost osobnom iskaznicom ili putovnicom. Nije li to moguće, njegova će se istovjetnost utvrditi svjedočenjem dvojice poslovno sposobnih svjedoka istovjetnosti.
 - (3) Istovjetnost oporučnih svjedoka koje ovlaštena osoba ne poznaje osobno i po imenu utvrdit će se na način koji je predviđen za utvrđivanje istovjetnosti oporučitelja.
 - (4) Istovjetnost svjedoka istovjetnosti utvrdit će se na temelju njihovih osobnih iskaznica ili putovnica.
 - (5) Osoba koja je svjedok istovjetnosti može biti i svjedok oporuke.
 - (6) U zapisniku će se navesti na koji je način utvrđena istovjetnost oporučitelja, svjedoka oporuke i svjedoka istovjetnosti.
- Postupak kad se oporučitelj ne služi uredovnim jezikom ili je nijem, gluh ili gluhoslijep

Članak 150.

- (1) Ako se oporučitelj ne može služiti uredovnim jezikom, ili to nije dužan, pozvat će se prisegnuti tumač čiju će se istovjetnost utvrditi, pa će se njegovim posredovanjem primati izjave oporučiteljeve volje i inače se sporazumijevati s oporučiteljem.
- (2) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka uz tumača trebaju biti nazočna i dvojica svjedoka tumača, koji uz uredovni jezik znaju i onaj kojim se služi oporučitelj, a čija istovjetnost treba biti utvrđena. Osoba koja je svjedok istovjetnosti, i/ili svjedok oporuke, može biti i svjedok tumača, ako ima za to potrebno znanje.
- (3) Ako je oporučitelj nijem, gluh ili gluhoslijep tako da je to smetnja oporučivanju, pozvat će

se prisegnuti tumač i dva svjedoka koji se s oporučiteljem mogu sporazumjeti, na što će se na odgovarajući način primjenjivati odredbe stavka 1. i 2. ovoga članka.

(4) Oporuka nema valjani oblik javne oporuke ako u slučaju iz stavka 1. ili 3. ovoga članka prigodom oporučivanja nije sudjelovao odgovarajući tumač te svjedoci tumača, ili ako svjedoci odmah izjave da tumač nije dovoljno vjerno prenio izjavu oporučiteljeve volje, ili da se njegovim posredovanjem nije oporučitelj uspješno sporazumijevao s ovlaštenom osobom.

(5) U slučajevima kad se oporučitelj ne može služiti uredovnim jezikom, ili to nije dužan, kao i kada je nijem, gluhi ili gluhoslijep tako da to smeta oporučivanju, pozvat će se tumač čak i ako ovlaštena osoba vlada jezikom kojim se služi oporučitelj, odnosno i ako je u stanju sporazumjeti se s oporučiteljem.

(6) Zapisnik o sastavljanju oporuke u slučajevima iz stavka 1. do 3. ovoga članka potpisuju i tumač i svjedoci.

(7) Istovjetnost tumača i svjedoka tumača utvrđuje se kao i istovjetnost oporučnih svjedoka.

Međunarodna oporuka

Članak 151.

(1) Oporuka je, bez obzira na mjesto gdje je sastavljena, gdje se nalazi ostavina, te na ostaviteljevo državljanstvo, prebivalište ili boravište, valjana što se tiče oblika ako je sastavljena u skladu s odredbama članka 152. do 166. ovoga Zakona.

(2) Nevaljanost oporuke kao međunarodne oporuke ne utječe na njezinu valjanost kao neke druge oporuke, što se tiče oblika.

Članak 152.

Odredbe ovoga Zakona o međunarodnoj oporuci ne primjenjuju se na oporučna raspolaganja koja su u istoj ispravi učinile dvije ili više osoba.

Članak 153.

(1) Oporuka mora biti sastavljena u pisanom obliku.

(2) Oporučitelj ne mora vlastoručno napisati oporuku.

(3) Oporuka može biti napisana na bilo kojem jeziku i pismu, rukom ili na neki drugi način.

Članak 154.

(1) Oporučitelj izjavljuje u nazočnosti dvaju svjedoka i ovlaštene osobe da je isprava koju je on ili netko drugi napisao njegova oporuka i da joj zna sadržaj.

(2) Oporučitelj ne mora svjedocima ni ovlaštenoj osobi otkriti sadržaj oporuke.

Članak 155.

(1) U nazočnosti svjedoka i ovlaštene osobe oporučitelj potpisuje oporuku ili, ako ju je već bio potpisao, priznaje i potvrđuje potpis kao svoj.

(2) Ako oporučitelj nije u stanju potpisati se, navest će razlog ovlaštenoj osobi, koja će to zabilježiti na oporuci. Oporučitelj može zatražiti od neke druge osobe da ga na oporuci potpiše.

(3) Svjedoci i ovlaštena osoba u oporučiteljevoj nazočnosti odmah se potpisuju na oporuci.

Članak 156.

(1) Potpisi se moraju staviti na kraju oporuke.

(2) Ako se oporuka sastoji od više listova, svaki list mora potpisati oporučitelj ili, ako se on nije u stanju potpisati, osoba koja potpisuje u njegovo ime ili, ako je nema, ovlaštena osoba. Svaki list mora biti označen brojem.

Članak 157.

- (1) Datum oporuke je onaj kad ju je potpisala ovlaštena osoba.
- (2) Taj datum ovlaštena osoba mora staviti na kraj oporuke.

Članak 158.

Ovlaštena osoba će pitati oporučitelja želi li dati izjavu o čuvanju svoje oporuke. U tom slučaju, i na izričit oporučiteljev zahtjev, mjesto gdje on namjerava čuvati svoju oporuku navest će se u potvrdi predviđenoj u članku 160. ovoga Zakona.

Članak 159.

Ovlaštena osoba prilaže oporuci potvrdu u skladu s odredbama članka 160. ovoga Zakona kojom se utvrđuje da su poštovane obveze propisane ovim Zakonom.

Članak 160.

Potvrda koju izdaje ovlaštena osoba bit će sastavljena u sljedećem obliku:

P O T V R D A

(Konvencija od 26. listopada 1973.)

1. Ja, _____
(ime, adresa i zvanje) osoba, ovlaštena za sastavljanje međunarodne oporuke,
 2. 2. potvrđujem da je dana _____ u _____
(datum) (mjesto)
 3. (oporučitelj) _____
(ime, adresa, datum i mjesto rođenja) u nazočnosti mojoj i svjedoka:
 4. a) _____
(ime, adresa, datum i mjesto rođenja)
 - b) _____
(ime, adresa, datum i mjesto rođenja)
- izjavio da je priložena isprava njegova oporuka te da joj zna sadržaj.
5. Osim toga potvrđujem da:
 6. a) je u nazočnosti mojoj i svjedoka,
 1. oporučitelj potpisao oporuku ili priznao i potvrdio kao svoj već stavljeni potpis;
 2. budući da je oporučitelj izjavio da ne može sam potpisati svoju oporuku iz sljedećih razloga:

– sam zabilježio ovu činjenicu na oporuci
– je potpis stavio _____
(ime, adresa)
 7. b) smo svjedoci i ja potpisali oporuku.
 8. c) Svaki list oporuke potpisao je _____ te je označen brojem.
 9. d) Uvjerio sam se u identitet oporučitelja i gore navedenih svjedoka.
 10. e) Svjedoci su ispunjavali pretpostavke propisane zakonom, po kojemu ja postupam.
 11. f) Oporučitelj je želio dati sljedeću izjavu o čuvanju svoje oporuke:
 12. MJESTO
 13. DATUM
 14. POTPIS, i eventualno
PEČAT

Članak 161.

Ovlaštena osoba zadržava jedan primjerak potvrde, a drugi daje oporučitelju.

Članak 162.

Ako se ne dokaže suprotno, potvrda ovlaštene osobe smatra se dovoljnim dokazom da je isprava valjana oblikovana u oporuku u smislu ovoga Zakona.

Članak 163.

Nepostojanje ili neispravnost potvrde ne utječe na valjanost oporuke sastavljene u skladu s ovim Zakonom, što se tiče njezina oblika.

Članak 164.

Međunarodna se oporuka može opozvati po pravilima ovoga Zakona o opozivu oporuka.

Članak 165.

Potpisi oporučitelja, ovlaštene osobe i svjedoka na međunarodnoj oporuci i na potvrdi, oslobođeni su svake ovjere ili slične formalnosti, ali nadležno tijelo može, po potrebi, provjeriti istinitost potpisa.

Članak 166.

Odredbe ovoga Zakona o međunarodnoj oporuci tumačit će se i primjenjivati uzimajući u obzir njihovo podrijetlo iz međunarodne konvencije i nužnost da ih se jednoobrazno tumači.

II. Čuvanje oporuke kod suda i drugih osoba ovlaštenih za sastavljanje javnih oporuka

Čuvanje oporuke

Članak 167.

(1) Na zahtjev oporučitelja, njegovu će oporuku primiti na čuvanje u Republici Hrvatskoj sud ili javni bilježnik, a u inozemstvu hrvatskim državljanima konzularno, odnosno diplomatsko-konzularno predstavništvo Republike Hrvatske.

(2) Bez obzira tko je oporuku sastavio, osobe iz stavka 1. ovoga članka ne smiju odbiti primitak oporuke na čuvanje, ako oporuku na čuvanje predaje oporučitelj ili osoba koju je on za to opunomoćio.

(3) Prije primanja oporuke na čuvanje utvrdit će se istovjetnost osobe koja oporuku predaje na čuvanje po pravilima za utvrđivanje istovjetnosti oporučitelja, osim kada je ta osoba poznata osobno ili po imenu.

(4) Oporuka se predaje na čuvanje otvorena ili zatvorena.

(5) Oporuka primljena na čuvanje stavit će se u poseban omot i zapečatiti, pa će se dati potvrda da je oporuka primljena na čuvanje.

(6) Osoba koja u ime suda, javnog bilježnika, odnosno konzularnog ili diplomatsko-konzularnog predstavništva Republike Hrvatske prima oporuku na čuvanje, sastavit će o tome zapisnik, u kojem će navesti kako je utvrđena istovjetnost osobe koja je oporuku predala na čuvanje i u njega unijeti podatke, saznanja i zapažanja o svim okolnostima koje bi mogle biti važne za ocjenu valjanosti oporuke.

(7) Ako je oporuku na čuvanje predala osoba koju je oporučitelj za to opunomoćio, zapisniku će se priložiti ta punomoć.

(8) Zapisnik o primanju oporuke na čuvanje potpisuje osoba koja je u ime suda, javnog bilježnika, odnosno konzularnog ili diplomatsko-konzularnog predstavništva Republike

Hrvatske primila oporuku na čuvanje, a ako je pritom sudjelovao i zapisničar, i on potpisuje zapisnik, uz naznaku svojstva zapisničara.

Članak 168.

Sud, javni bilježnik, odnosno konzularno ili diplomatsko-konzularno predstavništvo Republike Hrvatske koje je primilo oporuku na čuvanje čuvat će je s posebnom pažnjom i odvojeno od ostalih spisa.

Obavijest o sastavljenoj oporuci

Članak 169.

Sud, javni bilježnik, odnosno konzularno ili diplomatsko-konzularno predstavništvo Republike Hrvatske koje je primilo oporuku na čuvanje o tome će bez odgode poslati obavijest u Hrvatski upisnik oporuka.

Vraćanje oporuke oporučitelju

Članak 170.

- (1) Oporuka koja se nalazi na čuvanju kod suda, javnog bilježnika odnosno konzularnog ili diplomatsko-konzularnog predstavništva Republike Hrvatske, vratit će se oporučitelju na njegov zahtjev.
- (2) Oporuka će se vratiti i oporučiteljevu opunomoćeniku koji ima ovjerovljenu punomoć za taj posao.
- (3) O vraćanju oporuke sastavit će se zapisnik, u kojem će se navesti način na koji je utvrđena istovjetnost osobe kojoj se vraća oporuka.
- (4) Ako se oporuka vraća opunomoćeniku, punomoć će se priložiti zapisniku i čuvati kod onoga koji je oporuku vratio.
- (5) Sud, javni bilježnik, odnosno konzularno ili diplomatsko-konzularno predstavništvo Republike Hrvatske koje je vratilo oporuku oporučitelju ili njegovu opunomoćeniku o tome će bez odgode poslati obavijest u Hrvatski upisnik oporuka.

Čuvanje izjave o usmenoj oporuci

Članak 171.

- (1) Ako su svjedoci usmene oporuke podnijeli sudu ili javnom bilježniku izjavu o oporučiteljevoj volji, on će utvrditi istovjetnost svjedoka, a potom će primitak njihove izjave zapisnički utvrditi, staviti u poseban omot i zapečatiti.
- (2) Jednako će se postupiti i kad svjedoci usmene oporuke dođu sudu ili javnom bilježniku da usmeno ponove oporučiteljevu izjavu.
- (3) Prigodom uzimanja izjava svjedoka usmene oporuke sud će, odnosno javni bilježnik nastojati utvrditi izjavu oporučiteljeve volje, a ispitat će i okolnosti od kojih zavisi valjanost usmene oporuke.
- (4) Isprave o usmenoj oporuci čuvat će se odvojeno od ostalih spisa.

Obavijest o primljenoj izjavi svjedoka usmene oporuke

Članak 172.

Sud, odnosno javni bilježnik koji je primio izjavu svjedoka usmene oporuke o tome će bez odgode poslati obavijest u Hrvatski upisnik oporuka.

III. Opoziv oporuke pred sudom ili drugim osobama ovlaštenim za sastavljanje javnih oporuka

Članak 173.

- (1) Oporučitelj može pred osobom ovlaštenom za sastavljanje javne oporuke opozvati svaku svoju oporuku, bez obzira u kojem je obliku napravljena.
- (2) Na opozivanje oporuke pred osobom ovlaštenom za sastavljanje javne oporuke na odgovarajući se način primjenjuju odredbe ovoga Zakona o sastavljanju javne oporuke.
- (3) Kad oporučitelj opozove oporuku, opoziv će se zabilježiti na oporuci, ako se čuva kod ovlaštene osobe pred kojom je opozvana.
- (4) Obavijest o tome da je oporuka opozvana bez odgode će se dostaviti Hrvatskom upisniku oporuka.

G l a v a d r u g a

OSTAVINSKI POSTUPAK

I. Opće odredbe

Predmet ostavinskog postupka

Članak 174.

U ostavinskom postupku utvrđuje se tko su ostaviteljevi nasljednici, što čini ostaviteljevu ostavinu te koja još prava glede ostavine pripadaju nasljednicima, zapisovnicima i drugim osobama.

Izvanparnični postupak

Članak 175.

- (1) Ostavinski postupak je izvanparnični postupak.
- (2) Ako ovim Zakonom nije drukčije određeno, u ostavinskom postupku na odgovarajući se način primjenjuju odredbe Zakona o parničnom postupku.

Nadležnost za provođenje ostavinskog postupka

Članak 176.

- (1) Ostavinski se postupak u prvom stupnju provodi pred općinskim sudom odnosno pred javnim bilježnikom kao povjerenikom suda.
- (2) U općinskom sudu ostavinski postupak provodi sudac pojedinac ili sudski savjetnik.
- (3) Sud će povjeriti javnom bilježniku provođenje ostavinskog postupka i dostaviti mu smrtovnicu.
- (4) Kada javni bilježnik provodi radnje u ostavinskom postupku kao povjerenik suda ovlašten je, kao i sudac i sudski savjetnik općinskog suda, poduzimati sve radnje u postupku i donositi sve odluke osim odluka za koje je ovim Zakonom drukčije propisano.

Mjesna nadležnost

Članak 177.

- (1) Za ostavinski postupak mjesno je nadležan sud na čijem je području ostavitelj u vrijeme smrti imao prebivalište (ostavinski sud).

- (2) Ako ostavitelj u vrijeme smrti nije imao prebivalište u Republici Hrvatskoj, za ostavinski postupak mjesno je nadležan sud na čijem je području ostavitelj u to vrijeme imao boravište.
- (3) Ako ostavitelj u vrijeme smrti nije imao ni prebivalište ni boravište u Republici Hrvatskoj, mjesno je nadležan sud na čijem se području nalazi pretežni dio njegove ostavine u Republici Hrvatskoj.
- (4) Ako se nijedan dio ostavine ne nalazi u Republici Hrvatskoj, mjesno je nadležan sud prema mjestu gdje je ostavitelj upisan u knjigu državljana.
- (5) Privremene mjere za osiguranje ostavine može pored ostavinskoga suda narediti i sud na čijem je području ostavitelj umro te sud na čijem se području nalazi ostaviteljeva imovina.
- (6) Kad za ostavinski postupak nije nadležan hrvatski sud, nadležnost hrvatskog suda koji je ovlašten provoditi pojedine radnje određuje se prema odredbama stavka 1. do 5. ovoga članka.

Zabrana sporazuma o nadležnosti

Članak 178.

Stranke ne mogu sporazumno mijenjati nadležnost suda u ostavinskom postupku.

Stranke

Članak 179.

Strankom se u smislu ovoga Zakona smatraju nasljednici i zapisovnici kao i druge osobe koje ostvaruju neko pravo iz ostavine.

Opća pravila postupanja

Članak 180.

- (1) Tijekom cijeloga postupka sud će paziti da prava stranaka budu što prije utvrđena i osigurana.
- (2) Sud je dužan osobito paziti da se zaštite i ostvare prava osoba koje se zbog malodobnosti, duševne bolesti ili drugih okolnosti nisu sposobne brinuti o svojim pravima i interesima.
- (3) U ostavinskom postupku javnost je isključena.

Dokazi

Članak 181.

- (1) Sud donosi odluku na temelju rezultata cjelokupne rasprave.
- (2) Sud je ovlašten utvrđivati činjenice koje stranke u postupku nisu iznijele te izvesti i dokaze koje one nisu predložile, ako ocijeni da su te činjenice i ti dokazi važni za odlučivanje u skladu s ovim Zakonom.
- (3) Odluka se može zasnivati i na dokazima koji nisu izvedeni pred sudom koji donosi odluku.

Radnje u postupku

Članak 182.

Sudac, odnosno sudski savjetnik sa zapisničarom prima izjave o odricanju od nasljedstva i izvodi dokaze.

Zapisnici i bilješke

Članak 183.

- (1) O radnjama poduzetim u postupku u pravilu se sastavlja zapisnik.
- (2) O manje važnim izjavama stranaka i obavijestima koje sud prikuplja može se umjesto zapisnika staviti samo bilješka na spisu.
- (3) Zapisnik potpisuju stranke ako su bile nazočne radnji u postupku, sudac odnosno sudski savjetnik koji je sastavio zapisnik te zapisničar.
- (4) Bilješku na spisu potpisuje osoba koja ju je sastavila.

Odluke

Članak 184.

- (1) Odluke se u postupku donose u obliku rješenja.
- (2) Rješenja protiv kojih je dopušten prigovor, odnosno žalba i rješenja drugostupanjskog suda moraju biti obrazložena.

Prigovor protiv rješenja

Članak 185.

Protiv rješenja koje je kao povjerenik suda u ostavinskom postupku donio javni bilježnik dopušten je prigovor u roku od osam dana od dana dostave rješenja strankama.

Postupak povodom prigovora

Članak 186.

- (1) Prigovor se dostavlja javnom bilježniku koji ga je dužan bez odgode zajedno sa spisom dostaviti nadležnom općinskom sudu.
- (2) O prigovoru odlučuje sudac pojedinac.

Odluke suda o prigovoru protiv rješenja javnog bilježnika

Članak 187.

- (1) Nepravovremene, nepotpune ili nedopuštene prigovore sud će odbaciti.
- (2) Odlučujući o prigovoru protiv rješenja kojeg je donio javni bilježnik, sud može u cijelosti ili djelomično rješenje održati na snazi ili ga ukinuti.
- (3) Kad sud ukine rješenje ili ga djelomično održi na snazi, sam će odlučiti o ukinutom dijelu rješenja.
- (4) Protiv rješenja suda kojim je rješenje javnog bilježnika u cijelosti ili djelomično ukinuto nije dopuštena samostalna žalba.
- (5) U slučaju iz stavka 3. ovoga članka sud će provesti radnje koje ocijeni potrebnim.
- (6) Rješenje o prigovoru dostavit će se strankama i javnom bilježniku.

Žalba protiv rješenja

Članak 188.

- (1) Protiv rješenja prvostupanjskog suda dopuštena je žalba, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.
- (2) Žalba se podnosi u roku od petnaest dana od dostave prvostupanjskoga rješenja.

Postupak po žalbi

Članak 189.

- (1) Žalba se podnosi prvostupanjskomu sudu, koji može u povodu pravodobno podnesene žalbe sam, novim rješenjem, preinačiti pobijano rješenje, ako se time ne povrjeđuju prava drugih osoba zasnovana na tom rješenju.
- (2) Ako prvostupanjski sud ne preinači svoje rješenje, dostavit će žalbu drugostupanjskom sudu, bez obzira je li žalba podnesena u roku koji zakon određuje.
- (3) Drugostupanjski sud rješava u pravilu samo o žalbama koje su pravodobno podnesene, ali može uzeti u obzir i žalbu koja je nepravodobno podnesena ako se time ne povrjeđuju prava drugih osoba koja se zasnivaju na pobijanome rješenju.
- (4) Ako je protiv rješenja dopuštena samostalna žalba, sud će, ako ne postupi prema odredbi stavka 1. ovoga članka, prijepis spisa sa žalbom dostaviti drugostupanjskome sudu. Ne čekajući odluku drugostupanjskog suda, prvostupanjski će sud poduzimati one radnje koje je ovlašten poduzimati u ostavinskom postupku, neovisno o ishodu žalbenoga postupka, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

Izvanredni pravni lijekovi

Članak 190.

U ostavinskom postupku nisu dopušteni izvanredni pravni lijekovi osim zahtjeva za zaštitu zakonitosti.

Troškovi postupka

Članak 191.

- (1) Svaka stranka snosi troškove koje je imala tijekom ili u povodu postupka.
- (2) Ako je bilo zajedničkih troškova, sud će odrediti u kojem će razmjeru stranke snositi te troškove.
- (3) Na prijedlog jedne stranke sud može odlučiti da joj druga stranka nadoknadi troškove koje joj je prouzročila očito nesavjesnim postupkom.

II. Prethodne radnje

1. Smrtovnica

Sastavljanje smrtovnice

Članak 192.

- (1) Kad neka osoba umre ili bude proglašena umrlom, matičar nadležan za upis činjenice smrti u maticu umrlih sastavit će smrtovnicu i dostaviti je sudu, ili je predati osobi na čiji ju je zahtjev sastavio.
- (2) Smrtovnica se sastavlja na temelju podataka iz matice umrlih, podataka dobivenih od srodnika umrlog, od osoba s kojima je umrli živio te od drugih osoba koje ih mogu pružiti.
- (3) Ako je ostavinskom sudu predana nepotpuna smrtovnica ili samo izvadak iz matice umrlih, on će na zapisnik u ostavinskoj raspravi utvrditi sve podatke koje treba sadržavati smrtovnica.
- (4) Smrtovnica ima dokaznu snagu javne isprave samo glede podataka koji su preuzeti iz matice umrlih.

Sadržaj smrtovnice

Članak 193.

(1) U smrtovnicu se unose:

1. prezime i ime ostavitelja, po mogućnosti osobni identifikacijski broj i jedinstveni matični broj građanina, ime jednoga od njegovih roditelja, ostaviteljevo zanimanje, datum rođenja i državljanstvo, a za ostavitelja koji je bio u braku i prezime koje je imao prije sklapanja braka,
2. dan, mjesec i godina, mjesto i, po mogućnosti, sat smrti,
3. mjesto u kojemu je ostavitelj imao prebivalište, odnosno boravište.

(2) U smrtovnici treba, ako je to moguće, navesti:

1. prezime i ime, datum rođenja, zanimanje, prebivalište, odnosno boravište ostaviteljeva bračnog druga i bračne, izvanbračne i posvojene djece,
 2. prezime i ime, datum rođenja i prebivalište, odnosno boravište ostalih srodnika koji bi mogli biti pozvani na nasljedstvo na temelju zakona, kao i osoba koje su pozvane na nasljedstvo na temelju oporuke,
 3. mjesto gdje se nalazi imovina koju je ostavio ostavitelj, ima li imovine za čije držanje, čuvanje ili prijavljivanje postoje posebni propisi, ima li gotovog novca, vrijednosnih papira, dragocjenosti, uložnih knjižica ili kakvih drugih važnih isprava, je li ostavitelj ostavio dugova i koliko, je li ostavio pisanu oporuku ili ugovor o doživotnom uzdržavanju ili sporazum o ustupu i raspodjeli imovine za života i gdje se oni nalaze, a ako je ostavitelj napravio usmenu oporuku, onda prezime i ime, zanimanje i boravište svjedoka pred kojima je usmena oporuka napravljena,
 4. očekuje li se rođenje ostaviteljeva djeteta i imaju li njegova djeca ili bračni drug skrbnika,
 5. datum i mjesto smrti bračnog druga ili ostaviteljeva djeteta ili koje druge osobe koja bi mogla biti pozvana na nasljedstvo, a koja je umrla prije ostavitelja.
2. Popis ostaviteljeve imovine

Vrijeme obavljanja popisa

Članak 194.

(1) Popis ostaviteljeve imovine obaviti će se po odluci ostavinskog suda kad se ne zna postoje li nasljednici ili gdje borave, kad su nasljednici osobe koje zbog malodobnosti, duševne bolesti ili drugih okolnosti ne mogu same voditi brigu o svojim pravima i interesima, ili u drugim opravdanim slučajevima.

(2) Sud će popis narediti i na zahtjev ostaviteljevih nasljednika, zapisovnika ili vjerovnika.

(3) Ako to zahtijevaju posebne okolnosti u kojima je ostavitelj umro, a osobito ako prijete opasnost da bi dio ostavine mogao biti otuđen ili izgubljen, policijski službenici koji u tim okolnostima ureduju, prigodom svog uredovanja, ako je to moguće, popisat će ostaviteljeve stvari, po potrebi zapečatiti prostorije u kojima se stvari nalaze i popis dostaviti matičaru nadležnom za upis činjenice smrti.

(4) U slučaju iz stavka 3. ovoga članka matičar će primljeni popis dostaviti ostavinskom sudu koji vodi ostavinski postupak.

Sadržaj popisa

Članak 195.

(1) Popis će obuhvatiti sve nepokretne i pokretne stvari koje su bile u ostaviteljevu neposrednom posjedu u času njegove smrti.

(2) Popis će obuhvatiti i drugo što je pripadalo ostavitelju, a nalazi se kod druge osobe, uz naznaku kod koga se nalazi i na kojem temelju, kao i ono što je ostavitelj posjedovao, a za što se tvrdi da nije njegovo vlasništvo.

(3) U popisu imovine zabilježiti će se ostaviteljeve tražbine, a i dugovi, te posebno neplaćeni porezi, doprinosi i druga javna davanja.

Način popisivanja

Članak 196.

- (1) Pokretne stvari popisuju se po vrsti, rodu, broju, mjeri i težini, ili pojedinačno.
- (2) Nekretnine se popisuju pojedinačno s naznakom mjesta gdje se nalaze, kulture zemljišta, te zemljišnoknjižnih podataka ako su poznati.

Obavljanje popisa

Članak 197.

- (1) Popis će obaviti sudski službenik, javni bilježnik kojeg odredi sudac ili sudski savjetnik koji vodi sudski postupak.
- (2) Popis se obavlja u nazočnosti dviju punoljetnih osoba, a kada je to potrebno, i uz sudjelovanje vještaka.
- (3) Popisu može biti nazočna i svaka zainteresirana osoba.

Postupak sa stvarima za koje postoje posebni propisi

Članak 198.

Kad se prigodom popisivanja ili inače u ostavini pronađu stvari za čije držanje, čuvanje ili prijavljivanje postoje posebni propisi, s njima će se nakon obavljenoga popisa postupiti po tim propisima.

3. Osiguranje ostavine

Predaja na čuvanje

Članak 199.

- (1) Ako se ustanovi da nijedan od nazočnih nasljednika nije sposoban upravljati ostavinom ili nečim iz njezina sastava, a nema zakonskog zastupnika, ili ako su nasljednici nepoznati ili odsutni ili kada druge okolnosti nalažu naročiti oprez, policijski službenik ili druga osoba koja uređuje u ime vlasti predat će u hitnim slučajevima te stvari na čuvanje pouzdanoj osobi i o tome odmah obavijestiti sud na čijem se području te stvari nalaze, koji može tu mjeru izmijeniti ili ukinuti.
- (2) Gotov novac, vrijednosne papire, dragocjenosti, štedne knjižice i druge važne isprave, treba u slučaju iz stavka 1. ovoga članka predati na čuvanje sudu ili javnome bilježniku na čijem se području nađe ta imovina.
- (3) Tko primi na čuvanje stvari iz stavka 1. i 2. ovoga članka, dužan je o tome izdati potvrdu koju će sudu na čijem se području te stvari nalaze predati onaj tko ih je dao u pohranu.
- (4) Sud iz stavka 1. i 2. ovoga članka obavijestit će ostavinski sud o svim mjerama poduzetim za osiguranje ostavine.

Postavljanje privremenog skrbnika ostavine

Članak 200.

- (1) Privremenoga skrbnika ostavine postavlja ostavinski sud.
- (2) Prije postavljanja privremenoga skrbnika sud će po mogućnosti zatražiti mišljenje u pogledu skrbnika od osoba koje su vjerojatno pozvane na nasljedstvo.

Pečaćenje

Članak 201.

- (1) Ako ocijeni da je to svrhovito, sud može odrediti da se prostorije u kojima se nalaze stvari iz sastava ostavine zapečate, te će odrediti osobu koju će obvezati da bez odgađanja prijavi svako oštećenje pečata nadležnoj policijskoj upravi i sudu.
- (2) Dopuštenje za skidanje pečata može dati samo ostavinski sud, odnosno javni bilježnik kao povjerenik suda.

Privremene mjere

Članak 202.

Prije pokretanja ostavinskog postupka i tijekom njega, sve dok postupak ne bude pravomoćno okončan, sud će na zahtjev stranke radi osiguranja stvari i prava iz ostavine odrediti privremene mjere predviđene Ovršnim zakonom, ako stranka učini vjerojatnim opasnost da bi se bez takve mjere promijenilo postojeće stanje ili ako učini vjerojatnim da je mjera potrebna da bi se spriječilo nasilje ili nastanak nenadoknadive štete koja prijeti.

4. Predaja oporuke i proglašenje

Predaja oporuke sudu

Članak 203.

- (1) Osoba koja posjeduje ispravu za koju može pretpostaviti da je oporuka umrle osobe dužna ju je bez odgode predati najbližem općinskom sudu.
- (2) Osoba koja zna da je ostavitelj sastavio oporuku i gdje se ona nalazi dužna je o tome obavijestiti općinski sud.
- (3) Ostavinski je sud dužan bez odgode zatražiti sve podatke iz Hrvatskog upisnika oporuka o mogućim oporukama umrle osobe, a od osobe i tijela kojima je oporuka povjerena na čuvanje da mu je dostave.

Proglašenje oporuke

Članak 204.

- (1) Kad sud kod kojega se nađe oporuka utvrdi da je osoba koja je ostavila oporuku umrla ili da je proglašena umrlom, otvorit će njezinu oporuku bez oštećenja pečata, pročitati će je i o tome sastaviti zapisnik.
- (2) Na način iz stavka 1. ovoga članka sud će postupiti bez obzira na to je li oporuka valjana i bez obzira na to ima li više oporuka.
- (3) Otvaranje i čitanje oporuke obaviti će se u nazočnosti dviju osoba, koje mogu biti i nasljednici.
- (4) Proglašenju oporuke mogu biti nazočni nasljednici, zapisovnici i druge osobe koje ostvaruju neko pravo iz ostavine i tražiti prijepis oporuke.
- (5) Općinski sud kojemu bude predana otvoriti će i pročitati oporuku i kad je za ostavinsku raspravu nadležan drugi općinski sud ili inozemno tijelo.

Zapisnik o proglašenju pisane oporuke

Članak 205.

(1) Zapisnik o proglašenju pisane oporuke treba sadržavati:

1. koliko je oporuka nađeno, koji datum nose i gdje su nađene,
2. tko ih je predao sudu ili sastavljaču smrtovnice,
3. koji su svjedoci bili nazočni otvaranju i proglašenju oporuke te kako je utvrđena njihova istovjetnost,
4. je li oporuka predana otvorena ili zatvorena i kakvim je pečatom bila zapečaćena.

(2) Ako je prigodom otvaranja oporuke primijećeno da je pečat oštećen ili da je u oporuci nešto brisano, precrtano ili ispravljeno, ili ako se što drugo sumnjivo nađe, mora se i to u zapisniku navesti.

(3) Zapisnik potpisuju sudac, odnosno sudski savjetnik, zapisničar i svjedoci.

(4) Na proglašenu oporuku sud će staviti potvrdu da je proglašena s naznakom datuma kad je proglašena te broja i datuma ostalih pronađenih oporuka koje je taj sud već proglasio.

Proglašenje usmene oporuke

Članak 206.

(1) Ako je ostavitelj napravio usmenu oporuku, i o tome postoji isprava koju su svjedoci vlastoručno potpisali, sud će sadržaj te isprave proglasiti po odredbama koje vrijede za proglašenje pisane oporuke.

(2) Ako nema isprave iz stavka 1. ovoga članka, sud će odvojeno saslušati svjedoke pred kojima je usmena oporuka izjavljena, a naročito o okolnostima o kojima ovisi njezina valjanost, pa će se zapisnik o saslušanju tih svjedoka proglasiti po odredbama koje vrijede za proglašenje pisane oporuke.

(3) Ako stranka zahtijeva da se svjedoci usmene oporuke saslušaju pod prisegom, ili ako sud ustanovi da je takvo saslušanje potrebno, odredit će ročište za saslušanje tih svjedoka na koje će pozvati predlagatelja, a ostale zainteresirane osobe samo ako se time ne bi odugovlačio postupak.

Proglašenje nestale ili uništene oporuke

Članak 207.

(1) Ako je nezavisno od ostaviteljeve volje nestala ili je uništena isprava u koju je bila oblikovana ostaviteljeva oporuka, a među zainteresiranim osobama nema spora o prijašnjem postojanju te oporuke, o obliku u kojemu je sastavljena, o načinu nestanka ili uništenja, kao ni o njezinu sadržaju, ostavinski će sud o tome saslušati sve zainteresirane osobe i o njihovim prijedlozima izvesti potrebne dokaze, pa će zapisnik o tome proglasiti po odredbama koje vrijede za proglašenje pisane oporuke.

(2) Ako bi ostavina, da nema oporuke, pripala općini, odnosno gradu, sporazum iz stavka 1. ovoga članka o prijašnjem njezinu obliku i sadržaju bit će valjan samo ako se s njime suglasi nadležni državni odvjetnik prema mjestu gdje se imovina nalazi.

(3) Ako među zainteresiranim osobama ima osoba koje nisu sposobne same voditi brigu o svojim pravima i interesima, sporazum iz stavka 1. i 2. ovoga članka vrijedi samo uz suglasnost tijela nadležnog za poslove skrbništva.

Obavijest o proglašenju oporuke

Članak 208.

Sud koji je proglasio oporuku bez odgode će o tome poslati obavijest u Hrvatski upisnik oporuka, koji će odmah provesti upis.

Dostava i čuvanje isprava o proglašenju oporuke

Članak 209.

(1) Zapisnik o proglašenju oporuke s preslikom pisane oporuke, preslikom isprave o usmenoj oporuci, odnosno preslikom zapisnika o saslušanju svjedoka usmene oporuke, dostavit će se ostavinskom sudu, a sud koji je oporuku proglasio zadržat će njihov izvornik.

(2) Izvorna pisana oporuka, isprave o usmenoj oporuci, zapisnik o saslušanju svjedoka usmene oporuke, kao i zapisnik o sadržaju nestale ili uništene pisane oporuke čuvat će se u sudu odvojeno od drugih spisa, a njihova preslika, odnosno prijepis priložit će se ostavinskom spisu.

III. Pokretanje ostavinskog postupka

Pokretanje postupka

Članak 210.

Ostavinski se postupak pokreće po službenoj dužnosti kad sud primi smrtovnicu ili izvadak iz matice umrlih, odnosno s njima izjednačenu ispravu.

Ispitivanje nadležnosti

Članak 211.

(1) Nakon što primi ispravu iz članka 210. ovoga Zakona, sud će ispitati je li nadležan za ostavinski postupak, pa ako ustanovi da nije nadležan, dostavit će predmet nadležnom sudu.

(2) Ako sud ustanovi da je za ostavinski postupak nadležno inozemno tijelo, rješenjem će se oglasiti nenadležnim i obustaviti postupak.

Mjere ostavinskog suda za osiguranje ostavine

Članak 212.

(1) Mjere za osiguranje ostavine može ostavinski sud odrediti tijekom cijeloga ostavinskog postupka.

(2) Ostavinski sud može tijekom ostavinskog postupka mijenjati i ukidati mjere osiguranja ostavine koje je odredio on sam ili neki drugi sud ili tijelo vlasti.

(3) Mjere za osiguranje, a i njihove promjene i ukidanja određuje ostavinski sud na zahtjev stranke, a i po službenoj dužnosti.

Pozivanje izvršitelja oporuke

Članak 213.

Ako je ostavitelj postavio izvršitelja oporuke, sud će mu to priopćiti i pozvati ga da se u određenom roku očituje prima li se te dužnosti.

Skrbnik nerođenog djeteta

Članak 214.

- (1) Ako se očekuje rođenje djeteta koje bi bilo pozvano na nasljedstvo, ostavinski će sud o tome obavijestiti tijelo nadležno za poslove skrbništva.
- (2) Ako tijelo nadležno za poslove skrbništva drukčije ne odredi, o pravima još nerođenog djeteta brinut će se jedan od njegovih roditelja.

Postupak kad nema imovine ili kad ima samo pokretne imovine

Članak 215.

- (1) Ako prema podacima kojima sud raspolaže umrli nije ostavio ostavinu, ostavinski će sud rješenjem odlučiti da se ne provodi ostavinska rasprava.
- (2) Isto će tako sud postupiti i u slučaju ako je ostavitelj ostavio samo pokretnine i s njima izjednačena prava, a nijedna od osoba pozvanih na nasljedstvo ne zahtijeva da se provede ostavinski postupak.
- (3) Kad sud odluči ne provoditi ostavinski postupak, obavijestit će o tome tijelo nadležno za poslove skrbništva ako među nasljednicima ima osoba koje nisu sposobne da se same brinu o svojim pravima i interesima, a nemaju roditelje ili druge zakonske zastupnike.
- (4) Ako je sud odlučio da se ne provodi ostavinski postupak zbog toga što se ostavina sastoji samo od pokretne imovine, ukinut će mjere osiguranja ostavine kako bi osobe pozvane na nasljedstvo mogle slobodno ostvarivati prava koja im pripadaju kao nasljednicima.
- (5) Kad u ostavinu ulaze i stvarna prava na nekretninama, postupit će se kao kad su iza ostavitelja ostale nekretnine, a kad postoje ostala prava - kao da su ostale pokretnine.

Odvajanje ostavine od imovine nasljednika

Članak 216.

Kad se po odredbama zakona može zahtijevati odvajanje ostavine od imovine nasljednika, sud će na prijedlog ovlaštenih osoba odrediti to odvajanje, primjenjujući pri tom odredbe ovoga Zakona o privremenim mjerama za osiguranje ostavine.

IV. Ostavinska rasprava

Poziv na ročište

Članak 217.

- (1) Za ostavinsku raspravu sud će odrediti ročište.
- (2) U pozivu na ročište sud će zainteresirane osobe obavijestiti o pokretanju postupka, o tome je li mu koja oporuka već predana, te će ih pozvati da odmah dostave sudu pisanu oporuku, odnosno ispravu o usmenoj oporuci, ako se kod njih nalazi, ili da naznače svjedoke usmene oporuke.
- (3) Sud će u pozivu upozoriti zainteresirane osobe da mogu do donošenja prvostupanjskog rješenja o nasljeđivanju dati izjavu o odricanju od nasljedstva usmeno na ročištu ili javno ovjerovljenom ispravom, a ako na ročište ne dođu ili takvu izjavu ne daju, smatrat će da žele biti nasljednici.
- (4) Ako je ostavitelj ostavio oporuku, o pokretanju ostavinskoga postupka sud će obavijestiti i na ročište pozvati i osobe koje bi mogle po zakonu polagati pravo na nasljedstvo.
- (5) Ako je ostavitelj postavio izvršitelja oporuke, sud će i njega obavijestiti o pokretanju postupka.

Pozivanje oglasom

Članak 218.

- (1) Ako se ne zna ima li nasljednika, sud će oglasom pozvati osobe koje polažu pravo na nasljedstvo da se prijave sudu u roku od šest mjeseci od objave oglasa u »Narodnim novinama«.
- (2) Oglas će se pribiti na oglasnu ploču suda i objaviti u »Narodnim novinama« i na drugi prikladan način.
- (3) Po odredbama stavka 1. i 2. ovoga članka sud će postupiti i ako je nasljedniku postavljen privremeni zastupnik zbog toga što je boravište nasljednika nepoznato, a nasljednik nema opunomoćenika, ili zbog toga što se nasljednik ili njegov zakonski zastupnik, koji nemaju opunomoćenika, nalaze u inozemstvu ili su nedostupni, a dostava se nije mogla obaviti.
- (4) Pošto protekne rok iz stavka 1. ovoga članka, sud će provesti ostavinsku raspravu na temelju izjave postavljenog skrbnika i podataka kojima sud raspolaže.

Predmet ostavinske rasprave

Članak 219.

- (1) Na ročištu za ostavinsku raspravu sud će raspraviti sva pitanja važna za donošenje odluke u ostavinskom postupku, a naročito glede prava na nasljedstvo, veličinu nasljednog dijela i prava na zapise.
- (2) Sud o pravima odlučuje, u pravilu, pošto je zainteresiranim osobama omogućio da daju potrebne izjave. Tijekom ostavinskog postupka zainteresirane osobe mogu davati izjave bez nazočnosti drugih zainteresiranih osoba, i nije potrebno da se u svakom slučaju tim osobama omogući da se očituju o izjavama drugih zainteresiranih osoba.
- (3) O pravima osoba koje nisu došle na ročište, a uredno su pozvane, sud će odlučivati prema podacima kojima raspolaže, uzimajući u obzir njihove pisane izjave koje stignu do donošenja odluke.
- (4) Ako sud posumnja da je osoba koja po zakonu polaže pravo na nasljedstvo jedini ili najbliži ostaviteljev srodnik, može saslušati i osobe za koje smatra da bi mogle imati jednako ili jače nasljedno pravo, a može te osobe pozvati i oglasom po odredbama članka 218. ovoga Zakona.

Nasljednička izjava

Članak 220.

- (1) Svatko je ovlašten, ali nitko nije dužan dati nasljedničku izjavu.
- (2) Za osobu koja nije dala izjavu o odricanju od nasljedstva smatra se da želi biti nasljednikom.
- (3) Osoba koja je valjano dala izjavu da prihvaća nasljedstvo, ne može ga se više odreći.
- (4) Nasljedničku izjavu potpisuju, odnosno stavljaju rukoznak nasljednik ili njegov zastupnik.
- (5) Ako nasljednik ili njegov zastupnik nije u stanju potpisati nasljedničku izjavu, navest će razlog ovlaštenoj osobi, koja će to zabilježiti u zapisniku.
- (6) Potpis na ispravi o nasljedničkoj izjavi, kao i potpis na punomoći za davanje nasljedničke izjave mora biti javno ovjeren.
- (7) Ako nasljednik u nasljedničkoj izjavi ne izjavi odnosi li se njegova izjava na ono što mu pripada na temelju zakona, ili na temelju oporuke, ili kao nužni dio, smatra se da se izjava odnosi na nasljedstvo na bilo kojem temelju.
- (8) Sud neće zahtijevati nasljedničku izjavu ni od koga, ali nasljednik koji ju želi dati može to učiniti usmeno pred ostavinskim sudom ili pred svakim drugim općinskim sudom, odnosno predajom ostavinskom sudu ovjerenjane isprave o tome.
- (9) Prilikom davanja izjave o odricanju od nasljedstva sud će nasljednika upozoriti da se može odreći nasljedstva samo u svoje ime, ili i u ime svojih potomaka.

Prigovor na popis

Članak 221.

(1) Ako stranke prigovore popisu, sud može, ako to smatra potrebnim, narediti sudskom službeniku ili javnom bilježniku da ponovno obavi popis.

(2) Ako popis imovine nije obavljen, sud može, na temelju podataka koje su mu dale zainteresirane osobe, sam utvrditi što ulazi u ostavinu.

Upućivanje na parnicu zbog spora

Članak 222.

(1) Sud će prekinuti ostavinski postupak i uputiti stranke na parnicu ili postupak pred upravnim tijelom ako su među strankama sporne činjenice o kojima ovisi neko njihovo pravo.

(2) Na način predviđen odredbom stavka 1. ovoga članka sud će postupiti osobito ako su sporne činjenice:

1. o kojima ovisi nasljedno pravo, a naročito valjanost ili sadržaj oporuke ili odnos nasljednika i ostavitelja na temelju kojega se po zakonu nasljeđuje,

2. o kojima ovisi veličina nasljednog dijela, vrijednost nužnog dijela ili uračunavanje u nasljedni dio,

3. o kojima ovisi opravdanost isključenja nužnih nasljednika ili postojanje razloga za nedostojnost,

4. je li se neka osoba odrekla nasljedstva.

(3) Ako u navedenim slučajevima ne postoji spor o činjenicama, već se stranke spore o primjeni prava, ostavinski sud neće prekidati ostavinski postupak, nego će raspraviti pravna pitanja u ostavinskom postupku.

(4) Sud neće prekinuti postupak ni u slučaju iz stavka 1. ovoga članka, ako se radi o činjenicama čije postojanje zakon pretpostavlja, o činjenicama koje su općepoznate, te ako su sporne činjenice koje može utvrditi na temelju javnih ili javno ovjerenjenih isprava, nego će na temelju predmnjeve o postojanju tih činjenica, odnosno da je sadržaj tih isprava istinit, donijeti rješenje o nasljeđivanju, a onoga koji tvrdi suprotno predmnjevi uputit će da to dokaže u parnici, odnosno u upravnom postupku.

Upućivanje na parnicu zbog spora o pravu na zapis ili o drugom pravu na ostavinu

Članak 223.

(1) Ako su među strankama sporne činjenice o kojima ovisi pravo na oporukom određeni zapis ili drugo pravo, sud će uputiti stranke na parnicu ili postupak pred upravnim tijelom, ali neće prekinuti ostavinski postupak.

(2) Ako u slučaju iz stavka 1. ovoga članka ne postoji spor o činjenicama nego samo o primjeni prava, ostavinski će sud ta pravna pitanja raspraviti u ostavinskom postupku.

Upućivanje na parnicu zbog spora o sastavu ostavine

Članak 224.

(1) Sud će prekinuti ostavinski postupak i uputiti stranke na parnicu ili upravni postupak ako su između stranaka sporne činjenice:

1. o kojima ovisi sastav ostavine,

2. o kojima ovisi predmet zapisa.

(2) Sud neće prekinuti postupak u slučaju iz stavka 1. ovoga članka, ako su sporne činjenice

koje može utvrditi na temelju javnih ili javno ovjеровljenih isprava, nego će na temelju predmnjeve da je sadržaj tih isprava istinit donijeti rješenje o nasljeđivanju, a onoga koji tvrdi suprotno uputit će da to dokaže u parnici, odnosno u upravnom postupku.

(3) Kad sud u slučaju iz stavka 1. ovoga članka prekida postupak, prethodno će ispitati jesu li ispunjene pretpostavke za donošenje djelomičnog rješenja o nasljeđivanju, pa će ga donijeti ako su ispunjene.

(4) Prekid postupka iz stavka 1. ovoga članka ne odnosi se na ono što je obuhvaćeno djelomičnim rješenjem o nasljeđivanju.

Koga se upućuje na parnicu.

Trajanje prekida

Članak 225.

(1) Sud će uputiti na parnicu ili upravni postupak stranku čije pravo smatra manje vjerojatnim.

(2) Ako sud prekine postupak, odredit će rok koji ne može biti dulji od 30 dana, u kojemu upućena stranka treba pokrenuti parnicu ili upravni postupak, te o pokretanju obavijestiti ostavinski sud.

(3) Ako stranka u određenom roku postupi po rješenju suda, prekid postupka trajat će dok parnica ili upravni postupak ne bude pravomoćno završen.

(4) Ako stranka u određenom roku ne postupi po rješenju suda, prekinuti će se postupak nastaviti i dovršiti bez obzira na zahtjeve glede kojih je stranka upućena na parnicu, odnosno upravni postupak. U tom slučaju stranka koja je upućena na parnicu ili na upravni postupak može svoja prava ostvarivati u postupku na koji je upućena.

(5) Ako je ostavinski sud postupio u skladu s odredbom stavka 4. ovoga članka, a i u slučaju da je ostavinu raspravio a trebao je stranku uputiti na parnicu ili upravni postupak, pravomoćnost odluke ostavinskog suda ne sprječava da se o odnosnom zahtjevu pokrene parnica ili upravni postupak.

V. Rješenje o nasljeđivanju i zapisu

Sadržaj rješenja o nasljeđivanju

Članak 226.

(1) Rješenjem o nasljeđivanju sud utvrđuje tko je ostaviteljevom smrću postao njegov nasljednik i koja su prava time stekle i druge osobe.

(2) Rješenje iz stavka 1. ovoga članka sadrži:

1. prezime i ime ostavitelja, njegov osobni identifikacijski broj, ime jednoga od njegovih roditelja, datum rođenja, državljanstvo te za osobe umrle u braku i njihovo prezime koje su imale prije sklapanja braka,

2. oznaku nekretnina s podacima iz zemljišnih knjiga potrebnima za upis, kao i oznaku pokretnih stvari i drugih prava za koja je sud utvrdio da ulaze u ostavinu,

3. prezime i ime nasljednika, njegov osobni identifikacijski broj, njegovo prebivalište, odnos nasljednika prema ostavitelju, nasljeđuje li ga kao zakonski ili oporučni nasljednik, a ako ima više nasljednika, i nasljedni dio svakoga pojedinog nasljednika izražen razlomkom,

4. je li i kako nasljednikovo pravo uvjetovano, oročeno ili opterećeno nalogom, odnosno inače ograničeno ili opterećeno i u čiju korist,

5. prezime i ime, **osobni identifikacijski broj** i prebivalište osoba kojima je u vezi s nasljeđivanjem ostavitelja pripalo pravo na zapis ili neko drugo pravo iz ostavine s točnom oznakom toga prava.

(3) Ako u ostavinskom postupku svi nasljednici i zapisovnici sporazumno predlože diobu i način diobe, sud će i taj sporazum unijeti u rješenje o nasljeđivanju. Sud će isto tako postupiti ako diobu provede prema članku 143. i 144. ovoga Zakona.

(4) Odredbe o rješenju o nasljeđivanju primjenjuju se na odgovarajući način i na slučajeve ošasnosti (članak 20.), kao da su ostaviteljevi nasljednici općina, odnosno grad na koje je na temelju ovoga Zakona prešla ostavina.

Dostava rješenja o nasljeđivanju

Članak 227.

(1) Rješenje o nasljeđivanju dostavit će se svim nasljednicima i zapisovnicima, kao i osobama koje su tijekom postupka istakle zahtjev za nasljedstvo.

(2) Pravomoćno rješenje o nasljeđivanju dostavit će se nadležnom poreznom tijelu.

Upisi u zemljišnoj knjizi i predaja pokretnih stvari

Članak 228.

(1) U rješenju o nasljeđivanju sud će odrediti da se nakon pravomoćnosti rješenja o nasljeđivanju provedu u zemljišnoj knjizi potrebni upisi u skladu s pravilima zemljišnoknjižnog prava.

(2) U rješenju o nasljeđivanju sud će odrediti da se nakon pravomoćnosti rješenja o nasljeđivanju ovlaštenim osobama predaju pokretne stvari koje su pohranjene kod suda, javnog bilježnika ili po njihovu nalogu kod treće osobe.

(3) Ako je oporukom nasljedniku naloženo ispunjenje ili osiguranje obveza u korist osoba koje se nisu sposobne same brinuti o svojim pravima i interesima, ili radi ostvarenja neke općekorisne svrhe, sud će odrediti nužne mjere osiguranja.

Mjere osiguranja kad je pravo nasljednika ili zapisovnika uvjetovano

Članak 229.

Kad je nasljednikovo pravo uvjetovano, oročeno ili opterećeno nalogom, sud će na prijedlog zainteresiranih osoba odrediti potrebne privremene mjere osiguranja.

Posebno rješenje o zapisu

Članak 230.

(1) Ako nasljednici ne osporavaju zapis, sud može i prije donošenja rješenja o nasljeđivanju, na zahtjev zapisovnika, donijeti posebno rješenje o zapisu.

(2) U tom slučaju na odgovarajući će se način primijeniti odredbe o upisima u zemljišnoj knjizi i o predaji pokretnih stvari koje se nalaze na čuvanju kod suda, javnog bilježnika ili po njihovom nalogu kod treće osobe.

Djelomično rješenje o nasljeđivanju

Članak 231.

Kad je sastav ostavine samo djelomično nesporan, sud će nakon što utvrdi tko su nasljednici, odnosno zapisovnici, donijeti djelomično rješenje o nasljeđivanju kojim će utvrditi nasljednike i zapisovnike, te ono za što nije sporno da je u sastavu ostavine.

Učinak pravomoćnosti rješenja o nasljeđivanju i zapisu

Članak 232.

(1) Smatra se da je pravomoćnim rješenjem o nasljeđivanju utvrđeno što je u sastavu ostavine, tko je ostaviteljev nasljednik, koliki mu nasljedni dio pripada, je li mu nasljedno pravo ograničeno ili opterećeno i kako, te postoje li kakva prava na zapise i koja. Isto vrijedi i za djelomično rješenje o nasljeđivanju glede onoga što je njima utvrđeno.

(2) Što je utvrđeno pravomoćnim rješenjem o nasljeđivanju može pobijati jedino onaj koji po odredbama ovoga Zakona nije vezan pravomoćnošću rješenja o nasljeđivanju. On to može pobijati jedino putem parnice s osobama u čiju korist glasi utvrđenje čiju istinitost osporava.

(3) Pravomoćnim rješenjem o nasljeđivanju nisu vezane osobe koje tvrde da im pripada neko pravo glede onoga za što je utvrđeno da je u sastavu ostavine, ako nisu kao stranke sudjelovale u ostavinskoj raspravi, niti su na nju bile uredno osobno pozvane.

(4) Pravomoćnim rješenjem o nasljeđivanju nisu vezane osobe koje tvrde da im je zbog ostaviteljeve smrti pripalo nasljedno pravo na temelju oporuke ili zakona, ili da im je pripalo pravo na neki zapis, ako nisu kao stranke sudjelovale u ostavinskoj raspravi, niti su na nju bile uredno osobno pozvane.

(5) Pravomoćnim rješenjem o nasljeđivanju vezane su osobe koje su kao stranke sudjelovale u ostavinskoj raspravi ili su na nju bile uredno osobno pozvane, no ipak nisu vezane:

- glede prava koja bi za njih proizlazila iz naknadno pronađene oporuke,
- glede prava čije je utvrđenje ovisilo o tome kako će neko sporno pitanje biti riješeno u parnici ili upravnom postupku na koji ih je ostavinski sud uputio, ili ih je trebao uputiti, ako to pitanje nije bilo riješeno prije pravomoćnosti rješenja o nasljeđivanju,
- ako su ispunjene pretpostavke pod kojima bi u parničnom postupku mogle zahtijevati ponavljanje postupka.

Stjecanje od tobožnjeg nasljednika

Članak 233.

(1) Tko je u dobroj vjeri prigodom naplatnog stjecanja neke stvari ili prava koje pripada ostaviteljevu nasljedniku postupao s povjerenjem u istinitost pravomoćnog rješenja o nasljeđivanju, ne znajući da to utvrđenje nije istinito glede osobe od koje je stjecao, ipak je stekao tu stvar ili pravo kao što bi ju stekao da je otuđivatelju zaista pripadalo nasljedno pravo onako kako je navedeno u pravomoćnom rješenju o nasljeđivanju.

(2) Ovim se ne dira u odredbe o stjecanju povjerenjem u istinitost i potpunost zemljišnih knjiga kao ni u odredbe o stjecanju pokretnina od nevlasnika.

VI. Nasljednikovi zahtjevi nakon pravomoćnosti rješenja o nasljeđivanju

Naknadno pronađena imovina

Članak 234.

(1) Ako se nakon pravomoćnosti rješenja o nasljeđivanju pronađe imovina koja nije obuhvaćena tim rješenjem, sud neće ponovno provoditi ostavinsku raspravu, nego će ovu imovinu novim rješenjem rasporediti na temelju prije donesenog rješenja o nasljeđivanju, osim ako se neki od nasljednika odrekao nasljedstva ili svoj nasljedni dio ustupio sunasljedniku.

(2) Ako prije nije bila vođena ostavinska rasprava, sud će je po službenoj dužnosti provesti samo ako su pronađene nekretnine ili s njima izjednačena prava.

(3) Ako prije nije bila vođena ostavinska rasprava, a pronađene su pokretnine ili s njima izjednačena prava, sud će provesti ostavinsku raspravu samo na zahtjev zainteresiranih osoba.

Naknadno pronađena oporuka

Članak 235.

- (1) Ako se nakon pravomoćnosti rješenja o nasljeđivanju pronađe oporuka, sud će je proglasiti, te zapisnik o proglašenju i presliku oporuke dostaviti ostavinskom sudu, a zadržati njezin izvornik.
- (2) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka ostavinski sud neće ponovno voditi ostavinsku raspravu, nego će obavijestiti zainteresirane osobe o proglašenju oporuke i upozoriti ih da mogu svoja prava na temelju oporuke ostvarivati u parnici.

Novi nasljednik ili zapisovnik

Članak 236.

Osoba koju ne veže pravomoćno rješenje o nasljeđivanju ili zapisu, a koja smatra da ima pravo kao nasljednik ili zapisovnik, može to svoje pravo ostvarivati samo u parnici.

Djelovanje razloga za ponavljanje postupka

Članak 237.

- (1) Nakon pravomoćnosti rješenja o nasljeđivanju ili o zapisu, stranke mogu u rokovima i zbog razloga zbog kojih se može zahtijevati ponavljanje parničnoga postupka pokrenuti parnicu i u njoj ostvarivati svoja prava.
- (2) U parnici iz stavka 1. ovoga članka sud će o postojanju pretpostavaka za ponavljanje postupka odlučiti kao o prethodnome pitanju.

VII. Postupak kad je nadležno inozemno tijelo

Mjera za zaštitu domaćih nasljednika, zapisovnika i vjerovnika

Članak 238.

- (1) Kad je za odlučivanje o nasljedstvu iza određenog ostavitelja nadležno inozemno tijelo, sud na čijem je području ostavitelj umro izdat će po primitku smrtovnice oglas kojim će pozvati sve osobe u zemlji koje se smatraju ostaviteljevim nasljednicima, zapisovnicima ili vjerovnicima, da u oglasnom roku, koji ne može biti kraći od trideset dana ni dulji od šest mjeseci, a koji teče od dana objave oglasa u »Narodnim novinama«, to prijave sudu, jer će se u protivnom slučaju ostaviteljeve pokretnine predati nadležnom tijelu strane države, ili osobi koju ono ovlasti da ih primi.
- (2) Oglas će se objaviti u »Narodnim novinama« i na oglasnoj ploči suda, a po potrebi i na drugi prikladan način, a jedan primjerak oglasa dostavit će se najbližem diplomatskom ili konzularnom predstavniku odnosno strane države u našoj zemlji.
- (3) Neće se izdati oglas ako vrijednost ostavine, bez odbitka dugova, ne premašuje iznos od 20.000,00 kuna.
- (4) Ako se oglas ne objavi, ostavina se ne smije predati prije nego što proteknu tri mjeseca od dana smrti stranog državljanina.

Zadržavanje ostavine

Članak 239.

(1) Ako koja osoba prijavi sudu da se smatra ostaviteljevim nasljednikom ili zapisovnikom, sud će za vrijeme dok tijelo strane države ne odluči o tom njezinu pravu, zadržati one ostaviteljeve stvari koje bi bile dovoljne tom njezinu pravu.

(2) Pošto tijelo strane države donese pravomoćnu odluku o njezinu pravu, sud će u pogledu prijavljenog zahtjeva izvršiti ovu odluku glede zadržanih stvari, a ostatak će potom predati tijelu strane države.

(3) Ako koji ostaviteljev vjerovnik prijavi svoju tražbinu, sud će zadržati onoliko ostaviteljevih stvari koliko je potrebno za pokriće te tražbine sve dok ona ne bude podmirena ili osigurana.

G l a v a t r e ć a

JAVNI BILJEŽNICI KAO SUDSKI POVJERENICI

I. Provođenje ostavinskih rasprava

II.

Javni bilježnici u svojstvu sudskog povjerenika

Članak 240.

(Brisan.)

Djelokrug javnog bilježnika

Članak 241.

(1) Javni bilježnici kao sudski povjerenici provode radnje i donose odluke u ostavinskom postupku sukladno odluci suda o povjeravanju i odredbama ovoga Zakona.

(2) Sud može iz važnih razloga uvijek oduzeti javnom bilježniku daljnje provođenje ostavinske rasprave koje mu je povjereno i raspravu sam provesti ili povjeriti drugom javnom bilježniku.

(3) Važni razlozi iz stavka 2. ovoga članka primjerice jesu: nemogućnost javnog bilježnika da zbog bolesti ili kojega drugog razloga obavlja posao, očito zanemarivanje zakonskih obveza od strane javnog bilježnika ili drugi važni razlozi po ocjeni suda.

(4) Protiv odluke suda iz stavka 1. i 2. ovoga članka nije dopuštena žalba.

Postupak

Članak 242.

(1) Javni bilježnik povjerene mu radnje u nasljednim stvarima provodi u skladu s odredbama ovoga Zakona po kojima sud provodi taj postupak.

(2) U postupku koji se provodi pred javnim bilježnikom stranka može biti zastupana po odredbama koje se primjenjuju na zastupanje u izvanparničnom postupku.

Rokovi za provedbu postupka

Članak 243.

(1) Povjereni postupak provođenja ostavinske rasprave javni je bilježnik dužan provesti u roku koji mu sud za to odredi računajući od dana primitka predmeta.

(2) U slučaju da javni bilježnik iz opravdanih razloga ne uspije u roku iz stavka 1. ovoga

članka provesti sve radnje, dostavit će o tome izvješće sudu u kojem će obrazložiti razloge zbog kojih nije dovršio postupak.

Ovlasti i dužnosti javnog bilježnika

Članak 244.

(1) Kao povjerenik suda u ostavinskom postupku javni bilježnik na temelju odluke suda o povjeravanju provodi radnje i donosi odluke propisane ovim Zakonom.

(2) U slučajevima iz članaka 222., 223. i 224. ovoga Zakona javni bilježnik vratit će spis nadležnom sudu.

(3) U slučajevima iz članaka 140., 143. i 144. ovoga Zakona javni bilježnik može donositi odluke samo uz suglasnost svih stranaka u postupku. U protivnom vratit će spis nadležnom sudu.

(4) Nakon pravomoćnosti rješenja kojim je postupak okončan, odnosno povodom izjavljenog prigovora, kao i u drugim slučajevima kada po odredbama ovoga Zakona vraća spis nadležnom sudu, javni bilježnik vratit će spis nadležnom sudu, a u javnobilježničkom spisu zadržati **presliku rješenja o povjeravanju provođenja ostavinskog postupka, presliku smrtovnice, otpравak rješenja o nasljeđivanju, zapisnik ili drugi akt kojim se postupak pred javnim bilježnikom okončava i spis vraća sudu.**

Dodjeljivanje ostavinskih predmeta u rad javnim bilježnicima

Članak 245.

(1) Sud će provođenje ostavinskih rasprava povjeravati javnim bilježnicima sa sjedištem na području njegove nadležnosti u skladu s odredbama ovoga članka.

(2) Ostavinski predmeti dodjeljuju se javnim bilježnicima u rad u skladu s pravilnikom koji donosi ministar nadležan za poslove pravosuđa. Pravilnikom će se, unutar područja nadležnosti pojedinog suda, odrediti uža područja za dodjelu ostavinskih predmeta u rad javnim bilježnicima, prema kriteriju blizine mjesta prema kojem je zasnovana mjesna nadležnost suda za provođenje ostavinskog postupka i mjesta u kojem javni bilježnik ima sjedište.

(3) Na području određenom pravilnikom iz stavka 2. ovoga članka predmeti će se dodjeljivati javnim bilježnicima u rad ravnomjerno po abecednom redu njihovih prezimena.

II. Položaj i rad javnog bilježnika kao sudskog povjerenika

Važenje zakona

Članak 246.

(1) Ako ovim Zakonom nije drukčije propisano, za rad javnog bilježnika kao sudskog povjerenika važe propisi kao za sudove.

(2) O razlozima za izuzeće javnog bilježnika odlučuje sud koji ga je postavio za svoga povjerenika.

Dostavljanje

Članak 247.

Pozive i druge isprave koje sastavlja kao sudski povjerenik javni bilježnik dostavlja strankama prema propisima o sudskoj dostavi.

Oslobođenje od troškova državnih pristojbi

Članak 248.

U izvršenju povjerenog posla javni je bilježnik ovlašten pribavljati potrebne podatke i isprave od drugih nadležnih tijela. Podnesci kojima to traži oslobođeni su od troškova državnih pristojbi.

Nadzor suda

Članak 249.

- (1) Javni bilježnik ne može, osim iz osobito opravdanih razloga, odbiti povjereni posao.
- (2) O opravdanosti razloga iz stavka 1. ovoga članka odlučuje sud koji mu je povjerio posao.
- (3) Nadzor nad radom javnog bilježnika kao sudskog povjerenika obavlja sud koji mu je povjerio posao.
- (4) Kad javni bilježnik odbije povjereni posao ili kad mu sud oduzme povjereni posao, sud će narediti javnom bilježniku predaju spisa i po službenoj dužnosti izvršiti svoj nalog.
- (5) Sud može novčanom kaznom kazniti javnog bilježnika koji odbije izvršiti nalog suda ili odbije predati sudu spise o povjerenom poslu. Glede te kazne primjenjuju se na odgovarajući način odredbe Ovršnog zakona o kazni.
- (6) Protiv rješenja o kazni dopuštena je žalba drugostupanjskom sudu.
- (7) Protiv rješenja drugostupanjskog suda nisu dopušteni izvanredni pravni lijekovi.

Prestanak rada javnog bilježnika

Članak 250.

U slučaju prestanka rada javnog bilježnika i promjene službenoga sjedišta javnog bilježnika, kojem je sud povjerio provođenje ostavinskog postupka, postupit će se po odredbama Zakona o javnom bilježništvu koje se odnose na postupak s javnobilježničkim spisima nakon što se uprazni javnobilježničko mjesto.

III. Nagrada i troškovi javnog bilježnika kao sudskog povjerenika

Nagrada i troškovi

Članak 251.

- (1) Nagrada i troškovi javnog bilježnika kao povjerenika sudske vlasti u provođenju ostavinskog postupka određuju se tako da se jedna nagrada u pravilu odnosi na sve radnje javnog bilježnika u pojedinom ostavinskom postupku.
- (2) Pravilnikom o nagradi za provođenje ostavinskog postupka propisat će se za koje radnje javni bilježnik ima pravo na posebnu nagradu (popis ostavine i sl.).
- (3) Kad u ostavinskom postupku javni bilježnik postupa kao povjerenik suda, ne plaća se javnobilježnička pristojba.

Pravilnik

Članak 252.

(1) Visinu nagrade i naknade troškova za radnje iz prethodnog članka propisat će ministar nadležan za poslove pravosuđa po pribavljenom mišljenju Vrhovnog suda Republike Hrvatske i Hrvatske javnobilježničke komore.

(2) Javni bilježnik smije za službene radnje koje je proveo u ostavinskom postupku kao povjerenik suda računati i naplaćivati samo nagradu po propisanoj tarifi. Zabranjeno je javnom bilježniku sklapanje pogodbe sa strankama o plaćanju nagrade i troškova drukčije nego je propisano tarifom.

D I O P E T I

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 253.

(1) Prava stranaka u vezi s nasljeđivanjem prosuđivat će se po zakonu koji se primjenjivao u času otvaranja nasljedstva.

(2) Postupovne odredbe ovoga Zakona primjenjivat će se na sve slučajeve nasljeđivanja o kojima nije do časa primjene ovoga Zakona doneseno pravomoćno rješenje o nasljeđivanju, niti je nasljeđivanje sporazumom, diobom ili na drugi način konačno uređeno.

(3) Sud će povjeriti javnim bilježnicima ostavinske predmete u kojima do dana primjene ovoga Zakona nije poduzeo ni jednu radnju.

Članak 254.

(1) Do dana primjene ovoga Zakona valjanost oblika oporuke i opoziva oporuke prosuđivat će se po odredbama Zakona o nasljeđivanju (»Narodne novine«, br. 52/71., 47/78. i 56/00.).

(2) Do dana primjene ovoga Zakona valjanost ugovora o ustupu i raspodjeli imovine za života, ugovora o doživotnom uzdržavanju, ugovora o odricanju od nasljedstva i ugovora o prijenosu nasljednog dijela prije diobe prosuđivat će se po odredbama Zakona o nasljeđivanju (»Narodne novine«, br. 52/71., 47/78. i 56/00.).

Članak 255.

(1) Ministar nadležan za poslove pravosuđa donijet će pravilnik iz članka 68. stavka 2. ovoga Zakona u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(2) Ministar nadležan za poslove pravosuđa donijet će pravilnik iz članka 252. stavka 1. ovoga Zakona u roku od četiri mjeseca od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(3) Hrvatska javnobilježnička komora osnovat će Hrvatski upisnik oporuka u roku od dva mjeseca od dana stupanja na snagu pravilnika iz stavka 1. ovoga članka.

Članak 256.

Na području općinskih sudova gdje do dana stupanja na snagu ovoga Zakona nisu imenovani javni bilježnici ostavinske postupke provode nadležni sudovi sve do imenovanja javnih bilježnika za područja tih sudova.

Članak 257.

(1) Rokovi koji su počeli teći prije stupanja na snagu ovoga Zakona istječu kad istekne vrijeme određeno ovim Zakonom, ali ako je po odredbama koje su prestale vrijediti već počeo teći rok koji je dulji, onda protekom tog roka.

(2) Kad je ovim Zakonom određen rok koji po odredbama koje su prestale vrijediti nije bio predviđen, taj rok ne može početi teći prije stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 258.

Ministar vanjskih poslova Republike Hrvatske bez odgode će obavijestiti Vladu Sjedinjenih Američkih Država kao depozitara prema Konvenciji o jednoobraznom zakonu o obliku međunarodne oporuke da su ovlaštene osobe za sastavljanje međunarodne oporuke u Republici Hrvatskoj suci općinskih sudova, sudski savjetnici u općinskim sudovima i javni bilježnici, a u inozemstvu konzularni, odnosno diplomatsko-konzularni predstavnici Republike Hrvatske.

Članak 259.

(1) Danom primjene ovoga Zakona prestaje važiti Zakon o nasljeđivanju (»Narodne novine«, br. 52/71., 47/78. i 56/00.).

(2) Posebni propisi o nasljeđivanju ostaju na snazi.

Članak 260.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«, a početak će se primjenjivati nakon šest mjeseci od dana stupanja na snagu.

TEKST KOJI NIJE UŠAO U PROČIŠĆENI TEKST

ZAKON O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O NASLJEĐIVANJU

(»Narodne novine«, broj 127/13 od 18.10.2013.)

Članak 5.

Članak 1. ovoga Zakona neće se primjenjivati na ovršne postupke i postupke osiguranja pokrenute prije stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 6.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«.

TEKST KOJI NIJE UŠAO U PROČIŠĆENI TEKST

ZAKON O IZMJENAMA ZAKONA O NASLJEĐIVANJU

(»Narodne novine«, broj 33/15 od 24.03.2015.)

Članak 3.

Ministar nadležan za poslove pravosuđa donijet će pravilnik iz članka 2. ovog Zakona u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Članak 4.

Ovaj Zakon objavit će se u »Narodnim novinama«, a stupa na snagu 1. travnja 2015.